

54

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 14 grudnia 2004 r.

w sprawie wzorów, noszenia umundurowania, odznak i oznak wojskowych oraz uzbrojenia przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej

Na podstawie art. 67 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 i Nr 277, poz. 2742) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzory, szczegółowe zasady i sposób noszenia umundurowania, odznak i oznak wojskowych,
- 2) zasady i sposób noszenia uzbrojenia — przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, o których mowa w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „żołnierzami”.

§ 2. Umundurowanie określone w rozporządzeniu jest prawnie zastrzeżone dla żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 2

Rodzaje, zestawy ubiorcze i wzory umundurowania

§ 3. Umundurowanie żołnierzy składa się z ubiorów:

- 1) wyjściowego;
- 2) służbowego;
- 3) ćwiczebnego;
- 4) polowego;
- 5) specjalnego;
- 6) roboczego.

§ 4. 1. Podstawowymi przedmiotami umundurowania wyjściowego w Marynarce Wojennej są:

- 1) bluza i spodnie munduru wyjściowego marynarskiego oraz półpłaszcz marynarski — w kolorze granatowym;
- 2) czapka garnizonowa marynarska z pokrowcem, bluza wyjściowa marynarska letnia i koszulka marynarska — w kolorze białym;
- 3) czapka futrzana, krawat, rękawiczki żołnierskie, szalokominiarka, obuwie i galanteria skórzana — w kolorze czarnym.

2. Zestawy ubiorów wyjściowych określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Wzory ubiorów wyjściowych określa załącznik nr 7 do rozporządzenia (rys. 1 i 2).

§ 5. 1. Podstawowymi przedmiotami umundurowania służbowego są:

- 1) w Wojskach Lądowych:
 - a) kurtka i spodnie munduru służbowego, płaszcz sukienny, krawat, koszula, czapka futrzana, czapka rogatywka, kapelusz, szalik zimowy — w kolorze khaki,
 - b) koszula w kolorze białym,
 - c) sznur galowy — w kolorze matowosrebrnym,
 - d) obuwie, oporządzenie i galanteria skórzana — w kolorze czarnym;
- 2) w Siłach Powietrznych:
 - a) kurtka i spodnie munduru służbowego, płaszcz sukienny, koszula i czapka garnizonowa — w kolorze stalowym,
 - b) koszula — w kolorze białym,
 - c) sznur galowy — w kolorze matowosrebrnym,
 - d) czapka futrzana, oporządzenie, obuwie i galanteria skórzana — w kolorze czarnym;
- 3) w Marynarce Wojennej:
 - a) bluza i spodnie munduru marynarskiego, półpłaszcz marynarski — w kolorze granatowym,
 - b) czapka futrzana, krawat, obuwie i galanteria skórzana — w kolorze czarnym,
 - c) koszula, szalik zimowy, oporządzenie i getry — w kolorze białym,
 - d) sznur galowy w kolorze złocistym;
- 4) skarpetki dla wszystkich żołnierzy — w kolorze czarnym.

2. Zestawy ubiorów służbowych określa załącznik nr 2 do rozporządzenia (zestawy nr 1—7).

3. Wzory ubiorów służbowych określa załącznik nr 8 do rozporządzenia (rys. 1—6).

§ 6. 1. Podstawowymi przedmiotami umundurowania ćwiczebnego Marynarki Wojennej są:

- 1) bluza i spodnie ćwiczebne, koszula ćwiczebna — w kolorze granatowym;
- 2) czapka ćwiczebna i półbuty ćwiczebne — w kolorze granatowym;
- 3) kurtka zimowa nieprzemakalna, szalokominiarka, rękawice ortalionowe 5-palcowe — w kolorze czarnym;
- 4) pas żołnierski z klamrą MW, pasek do spodni z klamrą MW, trzewiki — w kolorze czarnym.

2. Zestawy ubiorów ćwiczebnych określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

3. Wzory ubiorów ćwiczebnych określa załącznik nr 9 do rozporządzenia (rys. 1 i 2).

§ 7. 1. Podstawowymi przedmiotami umundurowania polowego w Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych oraz jednostkach brzegowych Marynarki Wojennej są:

- 1) kurtka polowa, bluza i spodnie polowe, furażerka polowa, rękawice polowe, koszulo-bluzka polowa, ubranie ochronne i oporządzenie — w barwach ochronnych, w kamuflażu „pantera”; żołnierze pełniący służbę w polskich kontyngentach wojskowych w terenie pustynnym — w kamuflażu „pustynnym”; beret;
- 2) trzewiki oraz galanteria skórzana — w kolorze czarnym; żołnierze pełniący służbę w polskich kontyngentach wojskowych noszą trzewiki ćwiczebne tropikalne — w kolorze beżowym;
- 3) pas żołnierski brezentowy z klamrą z napisem „WP” w Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych — w kolorze khaki, a w Marynarce Wojennej z klamrą z napisem „MW” — w kolorze czarnym;
- 4) szalokominiarki — w kolorach khaki, stalowym i czarnym.

2. Furażerkę polową nosi się tylko w Siłach Powietrznych zamiast beretu.

3. Zestawy ubiorów polowych określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

4. Wzory ubiorów polowych określa załącznik nr 10 do rozporządzenia (rys. 1—12).

§ 8. 1. Podstawowymi przedmiotami umundurowania wchodzącymi w skład ubioru specjalnego są:

- 1) ubranie czołgisty — w kolorze czarnym;
- 2) ubranie technika lotniczego — w kolorze granatowym;
- 3) kombinezon pilota — w kolorze zielonym, w Marynarce Wojennej — w kolorze pomarańczowym.

2. Zestawy ubiorów specjalnych określa załącznik nr 5 do rozporządzenia (zestaw nr 1 i 2).

3. Wzory ubiorów specjalnych określa załącznik nr 11 do rozporządzenia (rys. 1—3).

§ 9. 1. Podstawowymi przedmiotami umundurowania roboczego są:

- 1) bluza i spodnie robocze — w kolorze granatowym;
- 2) kurtka i spodnie ocieplane — w kolorze granatowym;
- 3) beret;
- 4) trzewiki — w kolorze czarnym;
- 5) rękawice robocze.

2. Zestawy ubiorów roboczych określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

3. Wzór ubioru roboczego określa załącznik nr 12 do rozporządzenia.

§ 10. W zależności od przynależności do rodzaju Sił Zbrojnych żołnierze noszą mundury:

- 1) w Wojskach Lądowych — w kolorze khaki lub khaki i białym;
- 2) w Siłach Powietrznych — w kolorze stalowym lub stalowym i białym;
- 3) w Marynarce Wojennej — w kolorze granatowym, białym lub granatowym i białym.

§ 11. 1. W skład umundurowania żołnierzy wchodzi nakrycia głowy żołnierzy z rozmieszczeniem oznak stopni wojskowych oraz znaków orłów wojskowych, określonych w art. 5—7 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 34, poz. 154, z 1995 r. Nr 150, poz. 731 oraz z 2003 r. Nr 210, poz. 2036).

2. Żołnierze noszą berety w kolorach:

- 1) czarnym — w Marynarce Wojennej, w jednostkach pancernych, pododdziałach czołgów i jednostkach 11 Dywizji Kawalerii Pancernej;
- 2) bordowym — w jednostkach desantowo-szturmowych, specjalnych i jednostkach kawalerii powietrznej;
- 3) niebieskim — w jednostkach obrony wybrzeża i Ośrodka Szkolenia na Potrzeby Sił Pokojowych;
- 4) szkarłatnym — w jednostkach Żandarmerii Wojskowej;
- 5) brązowym — w jednostkach obrony terytorialnej;
- 6) szarym — w Jednostce Wojskowej Nr 2305;
- 7) zielonym — w pozostałych jednostkach Wojsk Lądowych.

3. Do czapek rogatywek żołnierze noszą otoki w kolorach:

- 1) granatowym — generałowie, jednostki wojsk zmechanizowanych i zmotoryzowanych, kompania reprezentacyjna Wojska Polskiego, jednostki zabezpieczenia materiałowego, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk i służb, żołnierze zawodowi korpusu sprawiedliwości i obsługi prawnej;
- 2) pomarańczowym — jednostki dziedziczące tradycje wojsk pancernych i samochodowych, jednostki rozpoznawcze, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk;
- 3) ciemnozielonym — jednostki wojsk rakietowych i artylerii, jednostki wojsk obrony przeciwlotniczej, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk;
- 4) czarnym — jednostki wojsk inżynierskich, jednostki wojsk obrony przeciwchemicznej, jednostki

zabezpieczenia technicznego, jednostki służby kartograficznej i topogeodezyjnej, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk i służb;

- 5) chabrowym — jednostki dowodzenia, jednostki wojsk łączności, jednostki wojsk radiotechnicznych, jednostki wojsk rozpoznania i walki radioelektronicznej, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk i służb;
- 6) wiśniowym — lekarze wojskowi, jednostki służby zdrowia, szpitale i sanatoria wojskowe, szkoły i ośrodki szkolenia służby medycznej;
- 7) szkarłatnym — jednostki, szkoły i ośrodki szkolenia Żandarmerii Wojskowej;
- 8) fioletowym — kapelani wojskowi;
- 9) żółtym — sztab 1 Warszawskiej Dywizji Zmechanizowanej i 1 Brygada Pancerna.

4. Czapki garnizonowe nosi się do ubioru wyjściowego i służbowego:

- 1) koloru stalowego z czarnym otokiem — w Siłach Powietrznych;
- 2) koloru białego z czarnym otokiem — w Marynarce Wojennej.

5. Wzory nakryć głowy, o których mowa w ust. 1, określa załącznik nr 13 do rozporządzenia (rys. 1—7).

§ 12. 1. Żołnierze noszą na nakryciach głowy znak orła wojskowego:

- 1) na czapkach wojskowych garnizonowych i rogatywkach:
 - a) w Wojskach Lądowych — znak orła Wojsk Lądowych tłoczony z blachy srebrzystej i oksydowany, o wysokości 55 mm,
 - b) w Siłach Powietrznych — znak orła lotnictwa wojskowego haftowany srebrzystym bajorkiem na podkładce barwy czarnej; korona, dziób i szpony haftowane złocistym bajorkiem, o wysokości 60 mm,
 - c) w Marynarce Wojennej — znak orła Marynarki Wojennej:
 - oficerowie — haftowany srebrzystym bajorkiem na podkładce barwy czarnej, ujęty półwieńcem oficerskim z liści wawrzynu; korona, dziób, szpony, kotwica z liną kotwiczną oraz półwieńce haftowane złocistym bajorkiem, wewnątrz tarczy jest barwy niebieskiej, o całkowitej wysokości 60 mm,
 - podoficerowie — haftowany srebrzystym bajorkiem na podkładce barwy czarnej, ujęty półwieńcem podoficerskim z liści wawrzynu; korona, dziób, szpony, kotwica z liną kotwiczną oraz półwieńce haftowane złocistym bajorkiem, wewnątrz tarczy jest barwy niebieskiej o całkowitej wysokości 60 mm,
 - marynarze — tłoczony z blachy srebrzystej, z wewnętrznym niebieskim polem tarczy

amazonek i nałożoną na tarczę złocistą kotwicą oplecioną złocistą liną kotwiczną o wysokości 40 mm;

- 2) na czapkach futrzanych — wszyscy żołnierze — znak orła wykonany w metalu, odpowiadający danemu rodzajowi wojsk;
- 3) na beretach, furażerkach i innych nakryciach głowy — według uproszczonego wzoru, wykonane metodą haftu komputerowego (tłoczone z tworzywa, lub z termonadruku) na tkaninie w barwie beretów, furażerek i innych nakryć głowy, odpowiadający danemu rodzajowi wojsk;
- 4) na hełmach:
 - a) Żandarmerii Wojskowej — znak orła Wojsk Lądowych, pod którym umieszcza się napis „ŻW” w kolorze czarnym na białym tle,
 - b) pododdziałów regulacji ruchu — znak orła danego rodzaju sił zbrojnych,
 - c) bojowych i ćwiczebnych — znaków orłów wojskowych nie umieszcza się.

2. Na kapeluszach polowych znaków orłów wojskowych nie umieszcza się.

§ 13. 1. W Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych na guzikach kurtek mundurów służbowych, płaszczy sukiennych oraz czapek garnizonowych (rogatywek) umieszcza się znak orła.

2. W Marynarce Wojennej na guzikach kurtek mundurów służbowych, płaszczy sukiennych, półpłaszczy marynarskich oraz bluz wyjściowych i ćwiczebnych marynarskich umieszcza się znak kotwicy na tle krzyża kawalerskiego.

Rozdział 3

Szczegółowe zasady noszenia umundurowania

§ 14. 1. Ubiory wojskowe nosi się według ustalonych zestawów ubiorczych, w zależności od pory roku; rozróżnia się okres letni trwający od dnia 1 maja do dnia 30 września i okres zimowy od dnia 1 października do dnia 30 kwietnia; miesiące marzec, kwiecień, październik i listopad stanowią okres przejściowy.

2. W okresie przejściowym dopuszcza się noszenie ubiorów letnich.

3. W okresie zimowym dopuszcza się noszenie koszulo-bluz w pomieszczeniach i obiektach zamkniętych.

§ 15. W zależności od warunków atmosferycznych ubiór ustala:

- 1) w przypadku wystąpień zbiorowych — organizator przedsięwzięcia;
- 2) w przypadku wystąpień indywidualnych — żołnierze.

§ 16. Zezwala się żołnierzom na noszenie:

- 1) okularów przeciwsłonecznych przy wystąpieniach indywidualnych w dni słoneczne;
- 2) oznaki żałoby w formie taśmy w kolorze czarnym o szerokości 10 mm zamocowanej na szpicu lewej klapy bluzy polowej lub półpłaszczka marynarskiego.

§ 17. Żołnierze podczas indywidualnych wystąpień mogą nosić torbę polową brezentową, zasobnik żołnierski oraz torby i teczki w kolorze czarnym, a także inne przedmioty estetycznie opakowane, a w Marynarce Wojennej — również worek na wyposażenie.

§ 18. Żołnierze noszą tylko przedmioty zaopatrzenia mundurowego otrzymane z organu zaopatrującego, które zostały wyprodukowane zgodnie z zatwierdzonymi wzorami i dokumentacją techniczno-technologiczną.

§ 19. Przedmioty zaopatrzenia mundurowego, które nie mają pełnej wartości użytkowej i nie zapewniają należytego wyglądu zewnętrznego żołnierza, mogą być noszone tylko w rejonie zakwaterowania jednostki wojskowej i w miejscach odbywania szkoleń.

§ 20. Dowódca lub komendant garnizonu:

- 1) sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przez żołnierzy przepisów ubiorczych na terenie garnizonu;
- 2) ustala rodzaj zestawu ubiorczego dla żołnierzy, oddziałów i pododdziałów, jeżeli zachodzi konieczność zachowania jednolitości ubioru;
- 3) ustala rodzaj zestawu dla żołnierzy wojskowych organów porządkowych wchodzących w skład służby garnizonowej.

§ 21. Dowódca (szef, komendant, dyrektor) jednostki wojskowej (instytucji) ustala ubiór żołnierzy jednostki wojskowej na określonej okoliczność, według odpowiednich zestawów ubiorczych, oraz ponosi odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów i dyscypliny ubiorczej w jednostce wojskowej (instytucji).

§ 22. 1. Sposób i okoliczności noszenia przez żołnierzy poszczególnych rodzajów Sił Zbrojnych ubiorów w kraju i za granicą, w kontaktach z przedstawicielami innych armii, ustalają dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych, zgodnie z przyjętymi zwyczajami.

2. Żołnierz pełniący służbę poza granicami kraju w kontyngentach wojskowych występuje w ubiorze właściwym dla konkretnego przypadku użycia jednostki wojskowej lub indywidualnego wystąpienia służbowego.

§ 23. Starszy oficer na redzie ustala ubiór załóg i służby wachtowej okrętów na redzie, na określonej okoliczność.

§ 24. Służbę dyżurną pełni się:

- 1) w dowództwach i sztabach, od szczebla związku taktycznego Marynarki Wojennej — w ubiorze wyjściowym, którego skład zależy od pory roku;

2) w komórkach organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej, w tym Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, dowództwach rodzajów Sił Zbrojnych i sztabach od szczebla Związku Taktycznego, uczelniach wojskowych, szpitalach, wojewódzkich sztabach wojskowych, wojskowych komendach uzupełnień, etatowych komendach garnizonu, w jednostkach wojskowych do szczebla oddziału włącznie, ośrodkach szkolenia (równorzędnych) — w ubiorze polowym lub ćwiczebnym, którego skład zależy od pory roku.

§ 25. Ubiór wyjściowy nosi się w Marynarce Wojennej:

- 1) podczas uroczystych wystąpień;
- 2) przy meldowaniu się przełożonym po przybyciu do nowej jednostki wojskowej lub przed odejściem na inne stanowisko służbowe;
- 3) podczas wykonywania zadań służbowych na terenie garnizonu i wyjazdów służbowych, jeżeli z ich charakteru nie wynika konieczność występowania w innym ubiorze;
- 4) na przepustkach i urlopach według decyzji żołnierza.

§ 26. Ubiór służbowy noszą żołnierze:

- 1) Komendy Dowództwa Garnizonu miasta stołecznego Warszawy w czasie wystąpień o charakterze reprezentacyjnym;
- 2) etatowych kompanii reprezentacyjnych, pocztów sztandarowych i flagowych oraz orkiestr wojskowych okręgów wojskowych i rodzajów Sił Zbrojnych w czasie uroczystości.

§ 27. Ubiór polowy lub ćwiczebny nosi się podczas:

- 1) zajęć na terenie garnizonu: w koszarach, na placach ćwiczeń, strzelnicach oraz na okrętach, jeżeli z ich charakteru nie wynika konieczność występowania w innych ubiorach;
- 2) szkolenia poligonowego i ćwiczeń w terenie;
- 3) podróży służbowej, gdy obowiązuje wykonywanie zadań w ubiorze polowym lub ćwiczebnym;
- 4) przebywania na przepustkach i urlopach przez żołnierzy nieposiadających ubioru wyjściowego, gdy ubiór polowy spełnia funkcję ubioru wyjściowego.

§ 28. Ubior specjalny nosi się w czasie pracy przy sprzęcie lub pracach wymagających wyposażenia ochronnego.

§ 29. Ubiór roboczy nosi się podczas:

- 1) obsługi uzbrojenia i sprzętu technicznego;
- 2) wykonywania prac gospodarczych;
- 3) innych prac określonych przez przełożonego.

Rozdział 4

Sposób noszenia umundurowania

§ 30. 1. Czapkę garnizonową, z wyjątkiem Marynarki Wojennej, lub rogatywkę nosi się lekko przechyloną w kierunku prawego ucha. W Marynarce Wojennej czapkę garnizonową marynarską nakłada się prosto na całej szerokości czoła, przy czym dolna krawędź powinna znajdować się na wysokości 30 mm nad linią brwi. W czasie wietrznej pogody czapkę garnizonową marynarską zabezpiecza się przed zerwaniem z głowy przez założenie pod brodę gumki podtrzymującej. Rozmiar czapki powinien odpowiadać obwodowi głowy.

2. Beret, z wyjątkiem Marynarki Wojennej:

- 1) nosi się lekko przechylony na prawe ucho. Prawą krawędź beretu opuszcza się w dół nieco ku tyłowi tak, aby przysłaniał ucho. Przy wystąpieniach bez nakrycia głowy beret nosi się pod lewym naramiennikiem godłem skierowanym do przodu. Beret marynarski nosi się lekko przechylony na prawe ucho. Dolna jego krawędź powinna znajdować się na wysokości około 40 mm nad lewą brwią oraz około 20 mm nad prawą brwią. Prawą krawędź beretu opuszcza się w dół nieco ku tyłowi tak, by nie przysłaniała ucha;
- 2) żołnierze pełniący służbę w komórkach organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej, w tym Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, oraz sztabach okręgów wojskowych i związków taktycznych, komendach garnizonów, ośrodkach szkolenia poligonowego i innych instytucjach zachowują barwę beretów jednostek, rodzajów wojsk i służb, zgodnie z § 11 ust. 2.

3. Kapelusz podhalański (huculski) nosi się:

- 1) nałożony prosto (symetrycznie) na głowę, przy czym dolna krawędź runda powinna znajdować się na wysokości linii brwi. W czasie wystąpień o charakterze służbowym pasek kapelusza zakłada się pod brodę;
- 2) wraz z peleryną podhalańską (huculską) podczas wystąpień reprezentacyjnych.

4. Czapkę futrzaną:

- 1) nosi się nałożoną prosto (symetrycznie) na głowę w ten sposób, aby dolna krawędź czapki znajdowała się na wysokości około 30 mm nad linią brwi;
- 2) przy dokuczliwym wietrze lub silnym mrozie można nosić czapkę futrzaną z opuszczonymi klapami związanymi pod brodą albo z klapami związanymi z tyłu głowy.

5. Furażerkę w Siłach Powietrznych nosi się do ubioru polowego, lekko przechyloną w kierunku prawego ucha. Przy wystąpieniach bez nakrycia głowy furażerkę nosi się pod lewym naramiennikiem godłem skierowanym do przodu.

6. Płaszcz sukienny nosi się tak, aby odległość od podłoża do dolnej krawędzi płaszcza wynosiła, w zależności od wzrostu — 420—520 mm. Rękawy płaszcza powinny zakrywać rękawy kurtki, jednak nie powinny być dłuższe niż do nasady kciuka przy opuszczonej ręce.

7. Półpłaszcz marynarski dopasowuje się tak, aby jego długość, w zależności od wzrostu, wynosiła około 150—200 mm powyżej kolan.

8. Pelerynę podhalańską lub huculską nosi się jednocześnie z kapeluszem podhalańskim (huculskim). Pelerynę spina się pod kołnierzem paskiem (plecionką) opadającym do tyłu przez lewe ramię. Pelerynę nosi się na lewym barku w ten sposób, by jej przód pokrywał się z linią guzików kurtki. Tylna część peleryny powinna sięgać około 300 mm od podłoża.

9. Pelerynę-namiet można nosić do wszystkich ubiorów w czasie opadów atmosferycznych.

10. Kurtkę munduru służbowego nosi się tak, aby krawędź rękawa sięgała nasady kciuka dłoni przy opuszczonej ręce.

11. Mundur wyjściowy marynarski nosi się wraz z kołnierzem i krawatem marynarskim; bluzę marynarską nosi się na wierzchu spodni tak, aby zakrywała połowę długości bocznych kieszeni spodni; szerokość nogawek spodni marynarskich powinna wynosić 270—300 mm.

12. Kurtkę polową nosi się w składzie ubioru polowego. W okresie zimowym nosi się ją z szalokominiarką i rękawicami lub rękawiczkami, z rozpiętym górnym guzikiem. W razie dokuczliwego wiatru lub niskiej temperatury kurtkę można zapinać na górny guzik i haftkę — w wystąpieniach zbiorowych z zachowaniem jednolitości. W okresie letnim i przejściowym kurtkę można nosić bez szalokominiarki i rękawic. W sprzyjających warunkach atmosferycznych, szczególnie w okresie letnim, można użytkować kurtkę bez podpinki.

13. Kurtkę nieprzemakalną Żandarmerii Wojskowej nosi się do ubiorów patrolowych i konwojowych żołnierzy Żandarmerii Wojskowej. W zależności od warunków atmosferycznych można nosić kurtkę z podpinką, a także zakładać kaptur na głowę.

14. Bluzę polową nosi się tak, aby krawędź rękawa bluzy sięgała nasady dłoni. Bluzę polową można nosić zapiętą pod szyją lub z podwiniętymi rękawami.

15. Spodnie polowe nosi się luźno i lekko tak, aby opadały na górną krawędź cholewki trzewików.

16. Spodnie długie wyjściowe marynarskie i ćwiczebne nosi się tak, aby sięgały z tyłu krawędzią nogawek do górnej krawędzi obcasa.

17. Koszulo-bluzę polową z krótkimi rękawami nosi się ze spodniami polowymi i pasem żołnierskim. Oznaki stopni wojskowych w formie pochewek nakła-

dane są na naramienniki koszulo-bluzy. W Marynarce Wojennej naramienniki są dopinane.

18. Koszulę ćwiczebną nosi się ze spodniami ćwiczebnymi i z paskiem do spodni z klamrą z napisem „MW”. Dopuszcza się noszenie koszuli ćwiczebnej pod mundur ćwiczebną.

19. Krawat marynarski nosi się łącznie z kołnierzem marynarskim i przywiązuje się do bluzy przy zakończeniu dekoltu sznurkiem o średnicy 3 mm w kolorze czarnym. Końcówka krawata i sznurków wystających poniżej wiązania powinna wynosić 80 mm.

20. Apaszkę mogą nosić pododdziały honorowe do ubioru polowego użytkowanego jako ubiór wyjściowy w ustalonej dla danego pododdziału barwie beretu.

21. Szalokominiarka może być noszona jako:

- 1) szalik pod kurtkę polową, kurtkę zimową nieprzemakalną i do półplaszcza marynarskiego;
- 2) ocieplenie pod hełm — wyciąga się wówczas jeden jej koniec do połowy długości, a następnie nakłada na głowę, naciągając na kark i szyję tak, aby część twarzy i oczy były odsłonięte;
- 3) golf.

22. Pas żołnierski nosi się:

- 1) do spodni polowych z koszulo-błuzą polową;
- 2) w zestawie ubioru używanego podczas pełnienia służb dyżurnych;
- 3) w przypadku konieczności noszenia kabury z bronią i oporządzenia;
- 4) do munduru ćwiczebnego Marynarki Wojennej — wyłącznie przy występowaniu z bronią.

23. Torbę polową nosi się przewieszoną przez prawe ramię. Górna krawędź torby powinna znajdować się na wysokości dolnej krawędzi pasa. W razie jednoczesnego noszenia torby polowej i maski przeciwgazowej, torbę polową nosi się przewieszoną przez lewe ramię, a maskę przez prawe ramię.

24. Ubranie robocze nosi się bez pasa, przy czym nogawki spodni opuszcza się na cholewki trzewików. W zależności od rodzaju wykonywanej pracy oraz warunków atmosferycznych można zdjąć bluzę lub podwinąć rękawy. Zabrania się przy tym użytkowania mundurów polowych pod ubraniem roboczym.

25. Ubiór czołgisty nosi się bez pasa, z oznakami stopni. Nogawki spodni opuszcza się na cholewki trzewików.

26. Buty filcowo-gumowe:

- 1) nosi się do ubiorów polowych i specjalnych przy temperaturach ujemnych;
- 2) mogą nosić wartownicy na posterunkach zewnętrznych oraz żołnierze, którym przysługują

one z tytułu wykonywanych prac (pełnionych funkcji). Ponadto mogą je nosić wszyscy żołnierze na ćwiczeniach w polu w czasie mrozów.

27. Buty gumowe nosi się do ubiorów specjalnych i roboczych, a w szczególnych przypadkach również do ubioru polowego, stosownie do warunków terenowych i atmosferycznych.

28. Kombinezon pilota, w zależności od warunków atmosferycznych, używa się z ocieplaczem lub bez, zakładając go bezpośrednio na bieliznę pilota.

29. Kurtkę zimową nieprzemakalną nosi się w składzie ubiorów ćwiczebnych (specjalnych) Marynarki Wojennej i Sił Powietrznych. W zależności od warunków atmosferycznych można nosić kurtkę z podpinką lub bez, a także zakładać na głowę kaptur. Niedopuszczalne jest noszenie kaptura rozłożonego na plecach. W sprzyjających warunkach atmosferycznych, w okresie przejściowym, można nosić kurtkę bez podpinki, szalokominiarki i rękawic.

30. Spodnie zimowe nieprzemakalne nosi się w ten sposób, że ich nogawki opuszcza się na cholewki obuwia.

31. Skarpetki koloru czarnego nosi się: w Wojskach Lądowych, Siłach Powietrznych i Marynarce Wojennej.

32. Kurtkę ubrania ochronnego można nosić w składzie ubioru polowego, zamiast kurtki polowej; zaś ocieplacz pod kurtkę ubrania ochronnego można użytkować samodzielnie bez kurtki, z oznaką przynależności państwowej, o której mowa w § 35 ust. 1 pkt 2, i oznakami stopni wojskowych.

Rozdział 5

Sposób noszenia oznak i odznak wojskowych

§ 31. Na mundurach wojskowych nosi się oznaki wojskowe:

- 1) stopni wojskowych;
- 2) korpusów osobowych;
- 3) specjalistów wojskowych;
- 4) szkolne;
- 5) przynależności państwowej;
- 6) rozpoznawcze;
- 7) identyfikacyjne.

§ 32. 1. Oznaki stopni wojskowych nosi się na:

- 1) nakryciach głowy — z wyjątkiem czapek futrzanych, czapek garnizonowych marynarskich, czapek ćwiczebnych i czapek zimowych z dzianiny, beretów marynarskich, beretów noszonych w składzie ubiorów polowych i roboczych oraz specjalnych, kapeluszy polowych, czapek do ubio-

ru technika lotniczego oraz hełmofonów i hełmów, z tym że:

- a) na beretach noszonych do ubioru polowego, spełniającego funkcję ubioru wyjściowego, naszywane taśmą dystynkcyjną lub wykonane techniką termonadruku; dopuszcza się haft komputerowy,
 - b) na otokach czapek garnizonowych i rogatywek — naszywane taśmą dystynkcyjną, z wyjątkiem Marynarki Wojennej,
 - c) na furażerkach polowych — haftem komputerowym;
- 2) pozostałych ubiorach — bluzach, koszulach, kombinezonach, kurtkach i płaszczach:
- a) w Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych:
 - na naramiennikach płaszczy sukiennych i kurtek mundurów naszywane taśmą dystynkcyjną oraz bluz i kurtek polowych, koszulo-bluz polowych i kombinezonów czółgisty w postaci pochewek z oznakami wykonanymi techniką termonadruku,
 - na lewym przodzie kurtki zimowej nieprzemakalnej, kombinezonu pilota, bluzy technika lotniczego i kurtki ubrania ochronnego, wykonane haftem komputerowym,
 - b) w Marynarce Wojennej:
 - na naramiennikach bluz i kurtek polowych, koszulo-bluz polowych i kombinezonów czółgisty, wykonane techniką termonadruku,
 - na lewym przodzie kurtki zimowej nieprzemakalnej, bluzy ćwiczebnej, koszuli ćwiczebnej, i bluzie ubrania technika lotniczego, wykonane haftem komputerowym,
 - na lewych rękawach bluz wyjściowych i półpłaszcz marynarskich.

2. Oznaki stopni wojskowych w Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych do ubioru służbowego są barwy matowosrebrzystej, do ubiorów polowych w kolorze czarnym, a do ubiorów specjalnych w kolorze czarnym lub matowosrebrzystym, natomiast na umundurowaniu polowym — w kamuflażu pustynnym barwy piaskowej, a w Marynarce Wojennej — barwy złocistej.

3. W Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych oznaki stopni wojskowych nosi się:

- 1) na taśmie otokowej czapki garnizonowej lub rogatywki — umieszczone w linii równoległej do krawędzi taśmy, wykonane z taśmy dystynkcyjnej;
- 2) na beretach, furażerkach i kapeluszach — na podkładce przyszywane pod kątem 45° w stosunku do dolnej krawędzi beretu (furażerki) albo w stosunku do zagięcia ronda kapelusza — wykonane metodą haftu komputerowego;
- 3) na naramiennikach płaszczy i kurtek mundurów w składzie ubioru służbowego obszyte taśmą w kolorze srebrnym, o szerokości 5 mm;

- 4) na lewym przodzie kurtki zimowej nieprzemakalnej na wysokości piersi, oznakę stopnia wojskowego wykonaną metodą haftu komputerowego — na podkładce sukiennej umieszczonej na rzepie.

4. W Marynarce Wojennej oznaki stopni wojskowych nosi się:

- 1) na lewym przodzie:
 - a) kurtek zimowych nieprzemakalnych i kombinezonów pilota na podkładkach (umieszczone centralnie na środku podkładki) — tłoczone z tworzywa sztucznego,
 - b) bezpośrednio na bluzach i koszulach ćwiczebnych, bluzach ubrania technika lotniczego nad górną kieszenią symetrycznie do jej krawędzi bocznych — tłoczone z tworzywa sztucznego;
- 2) na lewym rękawie bluzy wyjściowej, bluzy wyjściowej letniej i półpłaszcz marynarskiego — tłoczone z tworzywa na podkładce sukiennej;
- 3) na naramiennikach bluz i kurtek polowych, koszulo-bluz polowych, kombinezonów czółgisty — tłoczone z tworzywa sztucznego na całej szerokości naramienników;
- 4) numery okrętowe naszywa się na podkładkę, bezpośrednio pod oznaką stopnia. Posiadający stopień wojskowy marynarza przyszywają numery okrętowe bezpośrednio na bluzie lub koszuli ćwiczebnej.

5. Wzory oznak stopni wojskowych określają załączniki nr 13 i 14 do rozporządzenia (odpowiednio rys. 1—7 i nr 1—20).

§ 33. 1. Oznaki korpusów osobowych noszą żołnierze na:

- 1) kołnierzach kurtek mundurów służbowych;
- 2) kołnierzach płaszczy sukiennych.

2. Wzory oznak korpusów osobowych określa załącznik nr 15.

§ 34. 1. Oznakę specjalistów wojskowych nosi się tylko w Marynarce Wojennej.

2. Oznakę specjalistów wojskowych nosi się na lewym rękawie bluz wyjściowych marynarskich (bluz letnich białych) oraz półpłaszcz marynarskich — 80 mm poniżej wszycia kuli rękawa; 10 mm nad tą oznaką nosi się oznakę klasy specjalisty wojskowego.

3. Wzory oznak specjalistów wojskowych określa załącznik nr 16 do rozporządzenia (rys. 1—4).

§ 35. 1. Oznakę przynależności państwowej w postaci:

- 1) naszywki z godłem Rzeczypospolitej Polskiej — noszą żołnierze pełniący służbę poza granicami państwa wchodzący w skład kontyngentów wojskowych i realizujący zadania poza granicami pań-

stwa lub odbywający służbę w formacjach wielonarodowych z siedzibą na terenie państwa, a także żołnierze uczestniczący w przedsięwzięciach międzynarodowych; dopuszcza się noszenie oznaki na terenie państwa; w tych przypadkach oznakę o wymiarach 55 mm (podstawa) x 66 mm (wysokość) nosi się na lewym rękawie ubiorów wyjściowych 100 mm poniżej wszycia rękawa oraz kurtek i bluz polowych na środku górnej kieszeni;

- 2) naszywki z flagą Rzeczypospolitej Polskiej — noszą żołnierze na obu rękawach bluzy, kurtki, koszulo-bluzy polowej (bluzy, koszuli ćwiczebnej marynarki wojennej), kurtki czółgisty, kombinezonu pilota, kurtki ochronnej z tkaniny paraprzepuszczalnej i podpinki od kurtki ochronnej 30 mm poniżej wszycia rękawa; oznakę tę nosi się również na kurtkach zimowych nieprzemakalnych, powyżej oznak stopnia wojskowego na lewej piersi; oznaka ma wymiary 30 mm (wysokość) x 48 mm (podstawa).

2. Oznaki wymienione w ust. 1 powinny być wykonane z materiału odpornego na odbarwienie i odkształcenie oraz przyszyte do munduru (ubioru) lub przyłączone na rzep.

§ 36. 1. Oznakę rozpoznawczą nosi się na lewym (w batalionie reprezentacyjnym Wojska Polskiego i w kompanii reprezentacyjnej Marynarki Wojennej na prawym) rękawie płaszczy sukiennych i kurtek mundurów służbowych, na wysokości 100 mm poniżej wszycia kuli rękawa. Na kurtkach i bluzach polowych — na środku górnej kieszeni lewego rękawa. Na bluzach ćwiczebnych marynarskich — 20 mm poniżej oznaki przynależności państwowej, o której mowa w § 35 ust. 1 pkt 1.

2. Oznaki rozpoznawcze powinny się mieścić w prostokącie o wymiarach 50 x 80 mm albo w kole o średnicy 70 mm. Powierzchnia oznaki nie powinna być mniejsza niż 2 500 mm².

3. W jednostkach Marynarki Wojennej funkcję oznaki rozpoznawczej dla marynarzy spełnia, niezależnie od postanowień ust. 1, napis na taśmie otokowej czapki garnizonowej.

4. Oznak rozpoznawczych, z wyjątkiem Marynarki Wojennej, (taśm do czapek garnizonowych) nie noszą żołnierze pełniący służbę w składzie polskich kontyngentów wojskowych misji pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych.

5. Oznak rozpoznawczych, z wyjątkiem taśm otokowych do czapek w Marynarce Wojennej, nie ustanawia się pododdziałom doraźnie formowanym dla udziału w ćwiczeniach z pododdziałami armii obcych organizowanych w kraju na podstawie porozumień międzynarodowych.

6. Proporczyk nosi się na berecie z lewej strony, w odległości 10 mm za oznaką stopnia wojskowego, równoległe do krawędzi beretu, w odstępnie 20 mm.

7. Żołnierze przeniesieni do innych jednostek wojskowych nie noszą poprzednich oznak rozpoznawczych i proporczyków.

8. Na kurtkach ochronnych oznak rozpoznawczych nie umieszcza się.

§ 37. Wzory oznak, o których mowa w § 35 ust. 1 i § 36 ust. 1, określa załącznik nr 17 (rys. 1 i 2) do rozporządzenia.

§ 38. 1. Oznakę identyfikacyjną:

- 1) z nazwiskiem — żołnierz odbywający zasadniczą służbę wojskową i nadterminową zasadniczą służbę wojskową może nosić do ubiorów polowych bezpośrednio nad kłapką prawej górnej kieszeni;
- 2) Żandarmerii Wojskowej — nosi się na pasku podpiętym do lewego guzika lewej górnej kieszeni ubioru patrolowego.

2. Wzory oznak identyfikacyjnych określa załącznik nr 18 do rozporządzenia.

§ 39. Żołnierz pełniący służbę dyżurną nosi umundurowanie określone przez przełożonych z białoczerwoną plakietką (o wymiarach 55 x 90 mm), z napisem „SŁUŻBA DYŻURNA”, przypiętą pod guzikiem pośrodku kłapy lewej górnej kieszeni bluzy i kurtki polowej, koszulo-bluzy polowej i koszuli ćwiczebnej. Na kurtce zimowej nieprzemakalnej i bluzie ćwiczebnej marynarskiej — bezpośrednio pod oznaką stopnia wojskowego.

§ 40. Odznaki wojskowe nosi się:

- 1) w Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych na bluzie polowej spełniającej funkcję ubioru wyjściowego;
- 2) w Marynarce Wojennej na bluzie wyjściowej marynarskiej i bluzie wyjściowej letniej marynarskiej; wielkość odznaki nie powinna przekraczać 1 600 mm².

§ 41. Odznakę za rany nosi się nad górnym rzędem orderów lub odznaczeń albo baretek symetrycznie do środka kłapki lewej górnej kieszeni.

§ 42. 1. Na bluzach polowych odznaki nosi się:

- 1) na środku lewej górnej kieszeni, między środkiem kłapki a dolną krawędzią kieszeni, odznakę pamiątkową, nie więcej niż dwie odznaki;
- 2) na środku prawej górnej kieszeni, między środkiem kłapki a dolną krawędzią kieszeni, nie więcej niż dwie odznaki — jeżeli kształt odznaki nie przekracza wymiarów 40 x 40 mm.

2. Dwie odznaki, o których mowa w ust. 1, umieszcza się symetrycznie. Jeżeli druga odznaka ma kształt wydłużony poziomo, nosi się ją tuż pod pierwszą odznaką, z zachowaniem symetrii między środkiem kłapki a dolną krawędzią kieszeni. Łącznie na obu kieszeniach umieszcza się nie więcej niż cztery odznaki.

3. Na środku lewej i prawej połowy klapki prawej górnej kieszeni można nosić po jednej odznace, jeżeli kształt odznaki nie przekracza wymiarów 40 x 40 mm.

4. Dopuszcza się w przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 3, noszenie jednej odznaki na pasku skórzanym w kolorze czarnym o szerokości 20 mm umocowanym pośrodku górnego płata kieszeni.

5. W Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych nad lewą górną kieszenią bluzy nosi się odznakę instruktora spadochronowego lub skoczka spadochronowego na wysokości 55 mm powyżej klapki, lekko pochyloną w stronę lewego rękawa, pomiędzy środkiem klapki a zewnętrznym brzegiem klapki. Odległość liczona jest do dolnej krawędzi odznaki.

§ 43. W Marynarce Wojennej liczba odznak noszonych po lewej i prawej stronie bluzy wyjściowej marynarskiej oraz bluzy wyjściowej letniej jest taka sama jak noszona na bluzie polowej, z tym że:

- 1) odznakę, której jeden z wymiarów przekracza 35 mm, nosi się w odległości 80—120 mm poniżej dekoltu i 80—120 mm w prawo od środka przodu bluzy; drugą odznakę umieszcza się obok pierwszej w odległości 10 mm w kierunku rękawa;
- 2) odznakę pamiątkową nosi się po lewej stronie, symetrycznie w stosunku do odznak wymienionych w pkt 1; kolejną odznakę, nie więcej niż dwie, umieszcza się obok pierwszej w odległości 10 mm w kierunku rękawa;
- 3) odznakę, której kształt nie przekracza wymiarów 40 x 40 mm, nosi się 10 mm powyżej odznaki wymienionej w pkt 1; drugą odznakę umieszcza się obok pierwszej, w odległości 10 mm w kierunku rękawa;
- 4) odznakę „Marynarz Okrętów Podwodnych” nosi się na prawej stronie na bluzie marynarskiej 60—80 mm nad noszonymi odznakami;
- 5) odznakę skoczka spadochronowego nosi się na lewej stronie na bluzie marynarskiej 60—80 mm nad noszonymi odznakami.

§ 44. Sposób rozmieszczenia oznak i odznak wojskowych określa załącznik nr 19 do rozporządzenia (rys. 1—3).

Rozdział 6

Zasady i sposób noszenia uzbrojenia

§ 45. Uzbrojenie indywidualne żołnierze noszą podczas:

- 1) pełnienia służby;
- 2) wystąpień indywidualnych;
- 3) wystąpień o charakterze reprezentacyjnym;
- 4) zajęć na placach ćwiczeń i poligonach oraz działań bojowych.

§ 46. 1. Żołnierze noszą broń służbową wyłącznie podczas realizacji zadań służbowych, w przypadkach określonych przez przełożonych, a w szczególności w czasie szkoleń i ćwiczeń, służby garnizonowej i wewnętrznej, zajęć służbowych oraz, w uzasadnionych przypadkach, w czasie podróży służbowych:

- 1) broń krótką, typu pistolet lub rewolwer, w kaburze:
 - a) na pasie żołnierskim lub na prawym boku, w ubiorze polowym,
 - b) na pasie udowym, na prawym udzie, w przypadku noszenia kamizelki kuloodpornej,
 - c) na szelkach w kaburze operacyjnej do ubioru cywilnego lub munduru;
- 2) broń długą (typu karabinek, pistolet maszynowy) na pasie broni w położeniu:
 - a) „przez plecy”,
 - b) „na pas”,
 - c) „przez pierś”,
 - d) „przez kark”;
- 3) pistolet maszynowy z kolbą złożoną — w kaburze na pasku w położeniu „przez ramię”.

2. W pododdziałach reprezentacyjnych żołnierze noszą broń służbową na pasie oficerskim w kaburze, na prawym boku — w czasie wystąpień o charakterze reprezentacyjnym.

3. Żołnierze jednostek specjalnych mogą nosić broń służbową w położeniu zapewniającym swobodę operacyjną, w tym: zamocowaną do oporządzenia bądź umundurowania (ubrania), przenoszoną w kieszeniach, zasobnikach, plecakach, w połączeniu z innym sprzętem — w sposób zapewniający natychmiastowe (dogodne) jej użycie.

§ 47. Sposoby noszenia uzbrojenia określa załącznik nr 20 do rozporządzenia (rys. 1—3).

Rozdział 7

Przepis przejściowy i końcowy

§ 48. Dotychczas użytkowane części munduru wojskowego oraz oznaki wojskowe wzorów odmiennych od określonych w rozporządzeniu mogą być noszone do dnia 1 kwietnia 2009 r.

§ 49. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.¹⁾

Minister Obrony Narodowej: *J. Szmajdziński*

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone zarządzeniem nr 48/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 października 1995 r. w sprawie wprowadzenia przepisów ubiorczych żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Rozk. MON poz. 188), które utraciło moc na podstawie art. 75 ust. 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268).

Załączniki do rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej
z dnia 14 grudnia 2004 r. (poz. 54)

Załącznik nr 1

UBIORY WYJŚCIOWE

ZESTAW

dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej
Marynarki Wojennej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Czapka garnizonowa marynarska wzór 97 z pokrowcem koloru białego	x	x	w zimie czapka futrzana Marynarki Wojennej
2	Bluza wyjściowa marynarska	x	—	dopuszcza się noszenie w okresie letnim
3	Bluza wyjściowa letnia marynarska	—	x	
4	Spodnie wyjściowe marynarskie	x	x	
5	Półplaszcz marynarski	x	—	
6	Kołnierz marynarski	x	x	
7	Krawat marynarski	x	x	
8	Sznurek do wiązania krawata	x	x	
9	Szalokominiarka koloru czarnego	x	—	
10	Rękawiczki żołnierskie koloru czarnego	x	—	
11	Koszulka marynarska	x	x	
12	Skarpety letnie koloru czarnego	—	x	
13	Skarpety zimowe koloru czarnego	x	—	
14	Pasek do spodni Marynarki Wojennej	x	x	
15	Półbuty koloru czarnego	x	x	

UBIORY SŁUŻBOWE

ZESTAW NR 1

dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej Wojsk Lądowych Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego,
w czasie uroczystości

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Czapka futrzana oficerska wojsk lądowych	x	—	
2	Czapka rogatywka podoficerska KRWP	x	x	
3	Mundur służbowy letni oficerski wojsk lądowych KRWP wzór 92	—	x	spodnie z szelkami
4	Mundur służbowy oficerski wojsk lądowych KRWP wzór 92	x	—	spodnie z szelkami
5	Nauszniki wojsk lądowych	x	—	w czasie mrozu
6	Płaszcz sukienny oficerski wojsk lądowych KRWP	x	—	
7	Rękawiczki zimowe oficerskie koloru czarnego	x	—	
8	Rękawiczki letnie oficerskie koloru czarnego	—	x	
9	Szalik zimowy oficerski koloru khaki	x	—	
10	Koszula oficerska koloru białego	x	x	dopuszcza się występowanie w koszuli oficerskiej koloru khaki
11	Krawat koloru khaki	x	x	
12	Trzewiki z gwoździami ochronnymi	x	x	
13	Pas oficerski koloru czarnego	x	x	
14	Sznur galowy oficerski wojsk lądowych i lotniczych	x	x	

U w a g i:

1. W czasie niskich temperatur można nosić zamiast rękawiczek zimowych oficerskich koloru czarnego rękawiczki ociepłone koloru czarnego Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego na polecenie dowódcy uroczystości.
2. W czasie mrozów można użytkować pod mundurem sweter dla Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego koloru khaki.
3. W okresie przejściowym w zależności od temperatury można występować bez płaszcza sukiennego, o czym decyduje dowódca uroczystości.

ZESTAW NR 2

dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej Sił Powietrznych Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego,
w czasie uroczystości

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Czapka futrzana oficerska wojsk lotniczych	x	—	
2	Czapka garnizonowa chorążego i podoficera wojsk lotniczych	x	x	
3	Mundur służbowy letni oficerski wojsk lotniczych KRWP wzór 92	—	x	spodnie z szelkami
4	Mundur służbowy oficerski wojsk lotniczych KRWP wzór 92	x	—	spodnie z szelkami
5	Nauszniki wojsk lotniczych i Marynarki Wojennej	x	—	w czasie mrozu
6	Płaszcz sukienny oficerski wojsk lotniczych KRWP	x	—	
7	Rękawiczki zimowe oficerskie koloru czarnego	x	—	
8	Rękawiczki letnie oficerskie koloru czarnego	—	x	
9	Szalik zimowy koloru białego	x	—	
10	Koszula oficerska koloru białego	x	x	
11	Krawat koloru czarnego	x	x	
12	Trzewiki z gwoździami ochronnymi	x	x	
13	Pas oficerski koloru czarnego	x	x	
14	Sznur galowy oficerski wojsk lądowych i lotniczych	x	x	

U w a g i:

1. W czasie niskich temperatur można nosić zamiast rękawiczek zimowych oficerskich koloru czarnego rękawiczki ociepłone koloru czarnego Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego na polecenie dowódcy uroczystości.
2. W czasie mrozów można użytkować pod mundurem sweter dla Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego koloru stalowego.
3. W okresie przejściowym w zależności od temperatury można występować bez płaszcza sukiennego, o czym decyduje dowódca uroczystości.

ZESTAW NR 3

dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego,
w czasie uroczystości

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru			Uwagi
		w zimie		w lecie	
1	2	3	4	5	6
1	Czapka futrzana oficerska Marynarki Wojennej	x	—	—	
2	Czapka garnizonowa marynarska	—	x	x	
3	Mundur marynarski KRWP	x	x	x	
4	Nauszniki wojsk lotniczych i Marynarki Wojennej	x	x	—	w czasie mrozów
5	Półpłaszcz marynarski KRWP	x	x	—	
6	Rękawiczki zimowe oficerskie koloru czarnego	x	x	—	
7	Rękawiczki letnie oficerskie koloru czarnego	—	—	x	
8	Szalik zimowy koloru białego	x	x	—	
9	Koszulka marynarska	x	x	x	
10	Krawat marynarski	x	x	x	
11	Kołnierz marynarski	x	x	x	
12	Trzewiki z gwoździami ochronnymi	x	x	x	
13	Pas marynarski koloru białego	x	x	x	
14	Sznur galowy oficerski Marynarki Wojennej	x	x	x	do wystąpień bez półpłaszcza marynarskiego
15	Getry skórzane białe	x	x	x	

U w a g i:

1. W czasie niskich temperatur można nosić zamiast rękawiczek zimowych oficerskich koloru czarnego rękawiczki ociepłone koloru czarnego Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego na polecenie dowódcy uroczystości.
2. W czasie mrozów można użytkować, pod mundurem, sweter dla Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego koloru granatowego.
3. W okresie przejściowym w zależności od temperatury można występować bez półpłaszcza marynarskiego Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego, o czym decyduje dowódca uroczystości.

ZESTAW NR 4

dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej Kompanii Reprezentacyjnej Marynarki Wojennej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Czapka garnizonowa marynarska wzór 97	x	x	w zimie czapka futrzana
2	Mundur służbowy KR MW	x	x	
3	Półplaszcz marynarski	x	—	
4	Kołnierz marynarski	x	x	
5	Krawat marynarski	x	x	
6	Sznurek do wiązania krawata	x	x	
7	Szalik zimowy koloru białego	x	—	
8	Rękawiczki koloru białego	x	x	
9	Koszulka marynarska	x	x	
10	Pas marynarski koloru białego	x	x	
11	Sznur galowy oficera MW	x	x	
12	Trzewiki z gwoździami ochronnymi	x	x	
13	Getry skórzane koloru białego	x	x	

U w a g a:

W okresie przejściowym w zależności od temperatury można występować bez półplaszcza marynarskiego. Decyduje o tym dowódca uroczystości.

ZESTAW NR 5

dla żołnierzy kompanii honorowych w Marynarce Wojennej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Czapka garnizonowa marynarska wzór 97 z pokrowcem	x	x	w zimie w czasie niskich temperatur czapka futrzana
2	Mundur służbowy marynarski	x	x	
3	Koszulka marynarska	x	x	
4	Krawat marynarski	x	x	
5	Kołnierz marynarski	x	x	
6	Sznurek do wiązania krawata	x	x	
7	Szalokominiarka koloru czarnego	x	—	
8	Rękawiczki dziane koloru białego	x	x	lub koloru czarnego w zależności od decyzji dowódcy uroczystości
9	Półplaszcz marynarski	x	—	
10	Pas skórzany marynarski	x	x	
11	Trzewiki z gwoździami ochronnymi	x	x	

ZESTAW NR 6

dla żołnierzy kompanii honorowych oraz pocztów sztandarowych i flagowych: Żandarmerii Wojskowej, korpusu, związku taktycznego, brygady desantowo-szturmowej oraz szkół i uczelni wojskowych (z wyjątkiem Marynarki Wojennej)

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Beret (w Siłach Powietrznych furażerka polowa wzór 93)	x	x	w zimie można nosić czapkę futrzaną
2	Bluza polowa wzór 93	x	x	
3	Spodnie polowe wzór 93	x	x	
4	Kurtka polowa wzór 93 z podpinką	x	—	
5	Apaszka	x	x	
6	Rękawiczki wyjściowe koloru czarnego	x	x	
7	Szalokominiarka	x	—	
8	Koszulka z długimi rękawami	x	—	
9	Koszulka z krótkimi rękawami	—	x	
10	Skarpetki zimowe koloru czarnego	x	x	
11	Trzewiki z gwoździami ochronnymi	x	x	
12	Pas żołnierski	x	x	

ZESTAW NR 7

dla żołnierzy Żandarmerii Wojskowej podczas wykonywania służby patrolowej i konwojowej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru			Uwagi
		w zimie	w lecie		
1	2	3	4	5	6
1	Beret koloru szkarłatnego	x	x	x	w zimie można nosić czapkę futrzaną
2	Kurtka polowa wzór 93 z podpinką	x	x	—	latem bez podpinka
3	Bluza polowa wzór 93	x	x	—	
4	Spodnie polowe wzór 93	x	x	x	
5	Koszulo-bluza polowa wzór 93	—	—	x	
6	Szalokominiarka	x	—	—	
7	Rękawiczki żołnierskie koloru czarnego	x	—	—	
8	Skarpetki zimowe koloru czarnego	x	x	x	
9	Trzewiki	x	x	x	
10	Pas oficerski koloru białego	x	x	x	
11	Torba żandarmerii	x	x	x	tylko dowódca patrolu

U w a g i:

1. Oporządzenie skórzane w kolorze białym.
2. W miejsce beretu można nosić hełm.

Załącznik nr 3

UBIORY ĆWICZEBNE

ZESTAW

dla żołnierzy jednostek pływających Marynarki Wojennej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru			Uwagi
		w zimie	w lecie		
1	2	3	4	5	6
1	Czapka ćwiczebna marynarska	x	x	x	w zimie można nosić czapkę futrzaną, a na jednostkach pływających czapkę zimową wełnianą
2	Kurtka zimowa nieprzemakalna z podpinką	x	x	—	w okresie przejściowym w sprzyjających warunkach atmosferycznych można nosić bez podpinki, szalokominiarki i rękawic
3	Bluza ćwiczebna marynarska	x	x	—	żołnierze rezerwy (oficerowie, chorążowie i podchorążowie) odbywający przeszkolenie wojskowe noszą bluzę ćwiczebną oficerską
4	Spodnie ćwiczebne marynarskie	x	x	x	żołnierze rezerwy (oficerowie, chorążowie i podchorążowie) odbywający przeszkolenie wojskowe noszą spodnie ćwiczebne oficerskie
5	Szalokominiarka koloru czarnego	x	—	—	na jednostkach pływających również w lecie, w czasie niesprzyjających warunków atmosferycznych
6	Rękawice 5-palcowe ortalionowe	x	—	—	na jednostkach pływających również w lecie, w czasie niesprzyjających warunków atmosferycznych
7	Koszula ćwiczebna marynarska z krótkimi rękawami	—	—	x	
8	Trzewiki	x	x	x	na jednostkach pływających półbuty ćwiczebne
9	Pas żołnierski z kłamrą MW	x	x	x	tylko w czasie pełnienia służby oraz występowania z bronią lub oporządzeniem
10	Pasek do spodni Marynarki Wojennej	x	x	x	obowiązkowo w zestawie z koszulą ćwiczebną

U w a g i:

1. Bluzę ćwiczebną można nosić z podwiniętymi rękawami.
2. W czasie ćwiczeń i działań bojowych czapkę ćwiczebną marynarską można zastąpić hełmem bojowym, w zimie oraz w lecie w czasie niesprzyjających warunków atmosferycznych, z szalokominiarką.

Załącznik nr 4

UBIORY POLOWE

ZESTAW

dla żołnierzy Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych oraz jednostek brzegowych Marynarki Wojennej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru			Uwagi
		w zimie	w lecie		
1	2	3	4	5	6
1	Beret (w Siłach Powietrznych — furażerka)	x	x	x	w zimie można nosić czapkę futrzaną
2	Bluza i spodnie dresów	x	—	—	dopuszcza się noszenie w okresie letnim
3	Kurtka polowa z podpinką wzór 93	x	x	—	w okresie letnim oraz przejściowym w sprzyjających warunkach atmosferycznych bez podpinki, szalokominiarki i rękawic
4	Bluza polowa wzór 93	x	x	—	
5	Spodnie polowe wzór 93	x	x	x	
6	Koszulo-bluza polowa wzór 93	—	—	x	
7	Szalokominiarka	x	—	—	
8	Rękawice polowe	x	—	—	
9	Koszulka z długimi rękawami	x	—	—	
10	Koszulka z krótkimi rękawami	—	x	x	w okresie letnim dopuszcza się występowanie bez koszulki
11	Skarpetki zimowe koloru czarnego	x	x	x	
12	Trzewiki	x	x	x	
13	Pas żołnierski	x	x	x	obowiązkowo w zestawie z koszulo-bluzą polową

U w a g i:

1. Bluzę polową można użytkować z podwiniętymi rękawami.
2. W czasie ćwiczeń i działań bojowych beret (czapkę, furażerkę) można zastąpić hełmem bojowym (w zimie z szalokominiarką lub kominiarką).
3. Podczas wystąpień poza jednostką na urloпах i przepustkach żołnierze w czynnej służbie wojskowej Wojsk Lądowych oraz Sił Powietrznych noszą rękawiczki żołnierskie koloru czarnego.

UBIORY SPECJALNE

ZESTAW NR 1

dla żołnierzy Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych oraz jednostek brzegowych Marynarki Wojennej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Beret	x	x	w zimie można nosić czapkę futrzaną
2	Kurtka czołgisty	—	x	
3	Spodnie czołgisty	—	x	
4	Kurtka zimowa czołgisty z podpinką	x	—	
5	Spodnie zimowe czołgisty z podpinką	x	—	
6	Sweter golf	x	x	tylko załogi czołgów oraz pojazdów pancernych i opancerzonych
7	Trzewiki	x	x	
8	Pas żołnierski	x	x	
9	Rękawice 5-palcowe ortalionowe	x	x	
10	Szalokominiarka	x	—	

U w a g i:

1. W Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych nosi się beret koloru czarnego, w Marynarce Wojennej beret marynarski.
2. W trudnych warunkach terenowych i atmosferycznych ukompletowanie zestawu może być uzupełnione o buty filcowo-gumowe i rękawice robocze.

ZESTAW NR 2

dla żołnierzy Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych oraz Marynarki Wojennej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Czapka technika lotniczego	x	x	w zimie można nosić czapkę futrzaną
2	Ubranie technika lotniczego	x	x	
3	Kurtka zimowa nieprzemakalna	x	x	w zimie z podpinką
4	Spodnie zimowe nieprzemakalne	x	x	w zimie z podpinką
5	Bielizna zimowa pilota	x	—	
6	Rękawiczki	x	x	
7	Trzewiki robocze	x	x	

U w a g a:

W trudnych warunkach terenowych i atmosferycznych ukompletowanie zestawu może być uzupełnione o szalokominiarkę i buty filcowo-gumowe.

UBIORY ROBOCZE

ZESTAW

dla żołnierzy Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych oraz Marynarki Wojennej

Lp.	Nazwa przedmiotu	Zestawy ubioru		Uwagi
		w zimie	w lecie	
1	2	3	4	5
1	Beret roboczy	x	x	w zimie można nosić czapkę futrzaną
2	Bluza robocza	—	x	
3	Spodnie robocze	—	x	
4	Bluza i spodnie dresów	x	—	
5	Kurtka robocza z podpinką	x	—	
6	Spodnie robocze z podpinką	x	—	
7	Rękawice robocze	x	x	
8	Trzewiki	x	x	w zimie można nosić buty filcowo-gumowe

U w a g a:

Na terenie jednostki wojskowej lub w pomieszczeniach zamkniętych zasadnicze uzupełnianie ubiorów może być uzupełniane, w zależności od charakteru prowadzonych prac, o fartuch drelichowy lub inne dodatkowe przedmioty ochrony osobistej.

UBIORY WYJŚCIOWE

a

b

Rys. 1. a) Ubiór wyjściowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej z bluzą letnią i czapką garnizonową
b) Ubiór wyjściowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej z czapką garnizonową

Rys. 2. Ubiór wyjściowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej z półplaszczem marynarskim i czapką garnizonową

UBIORY SŁUŻBOWE

a

b

Rys. 1. a) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej Wojsk Lądowych KRWP z czapką rogatywką
b) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej Wojsk Lądowych KRWP z płaszczem sukien-
nym i czapką futrzaną

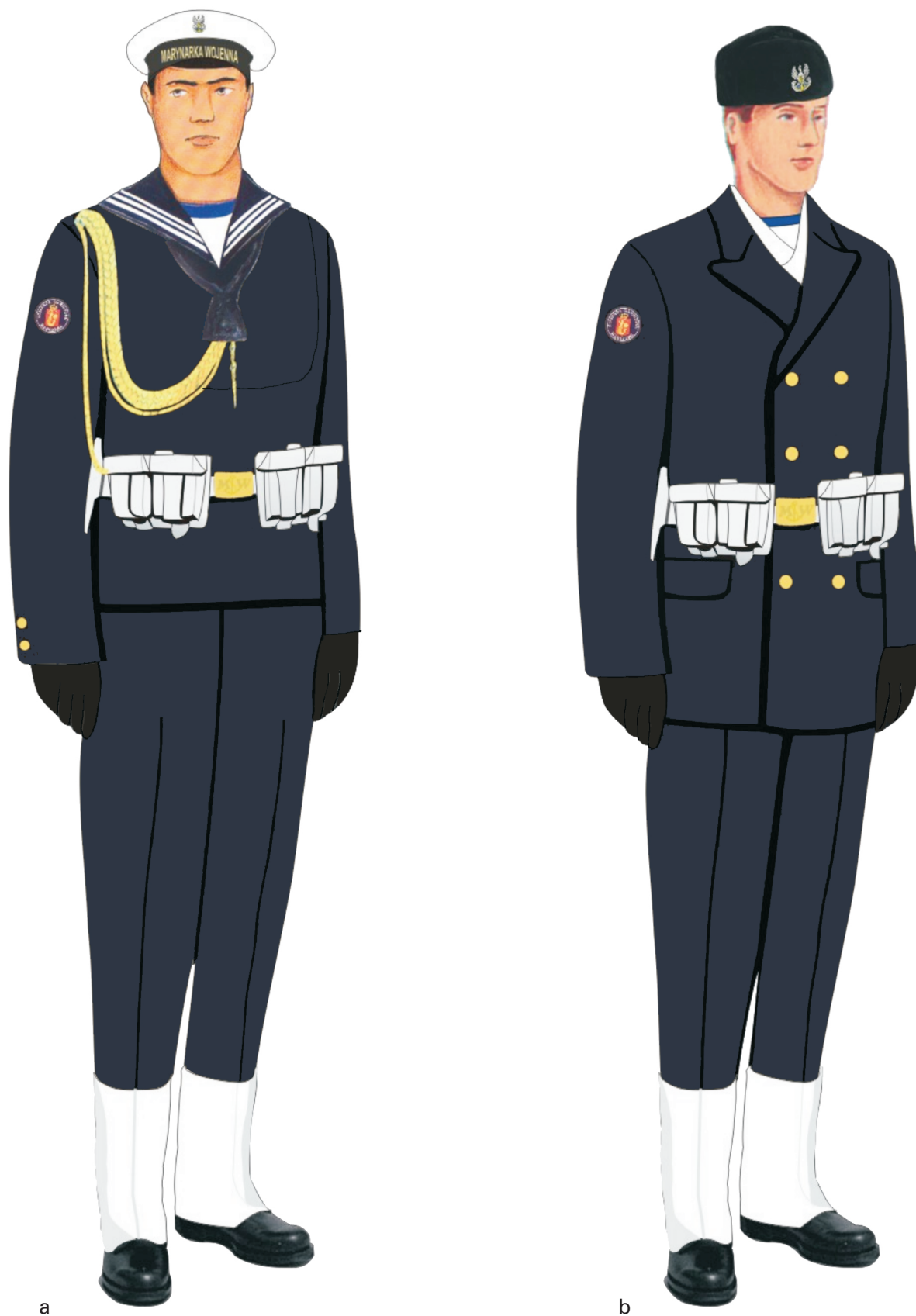
a

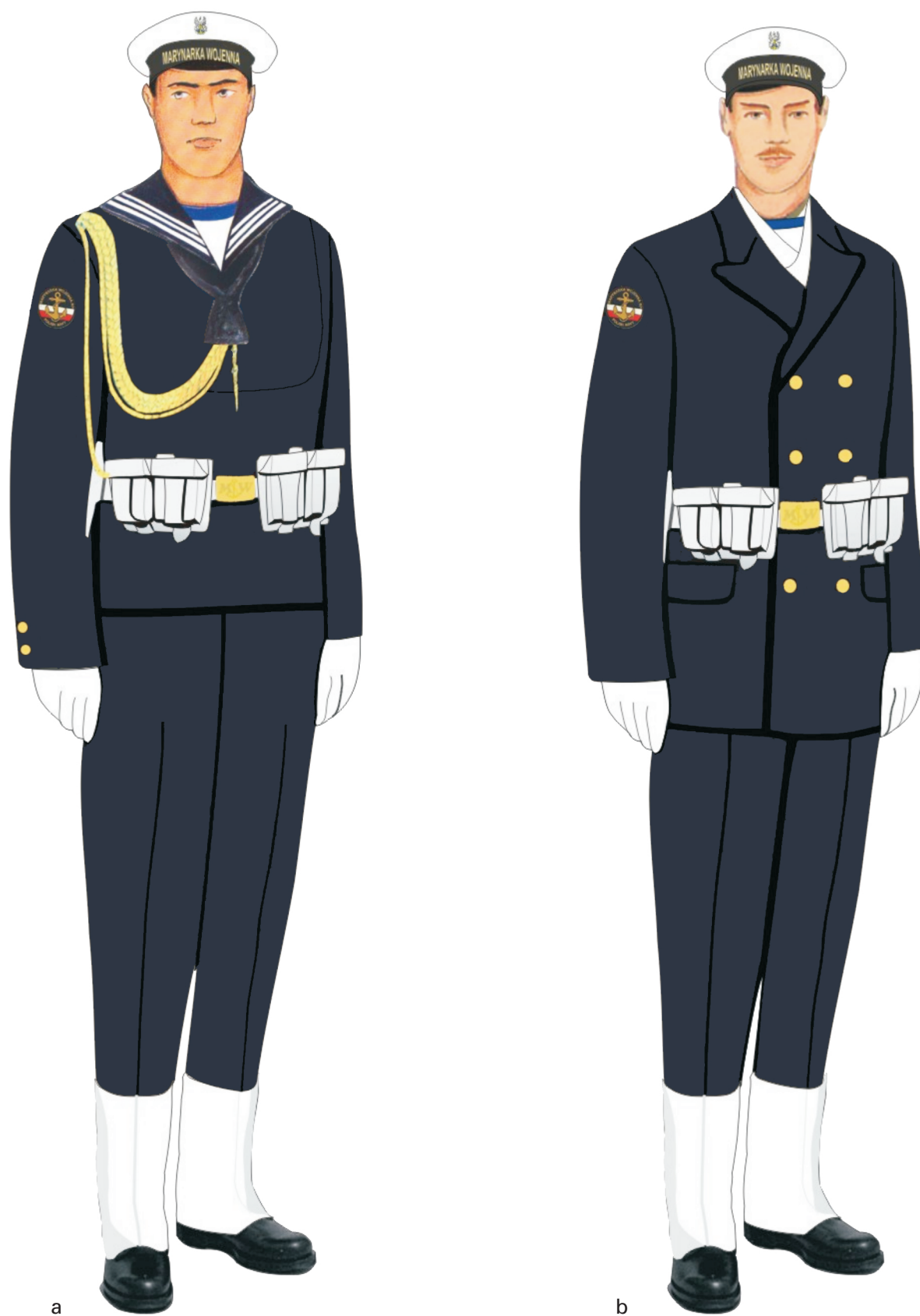
b

Rys. 2. a) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej Sił Powietrznych KRWP z czapką garnizonową

b) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej Sił Powietrznych KRWP z płaszczem sukienym i czapką garnizonową

Rys. 3. a) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej KRWP z czapką garnizową
b) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej KRWP z półplaszczem marynarskim i czapką futrzaną

Rys. 4. a) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej KRMW z czapką garnizonową

b) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej KRMW z półplaszczem marynarskim i czapką garnizonową

a

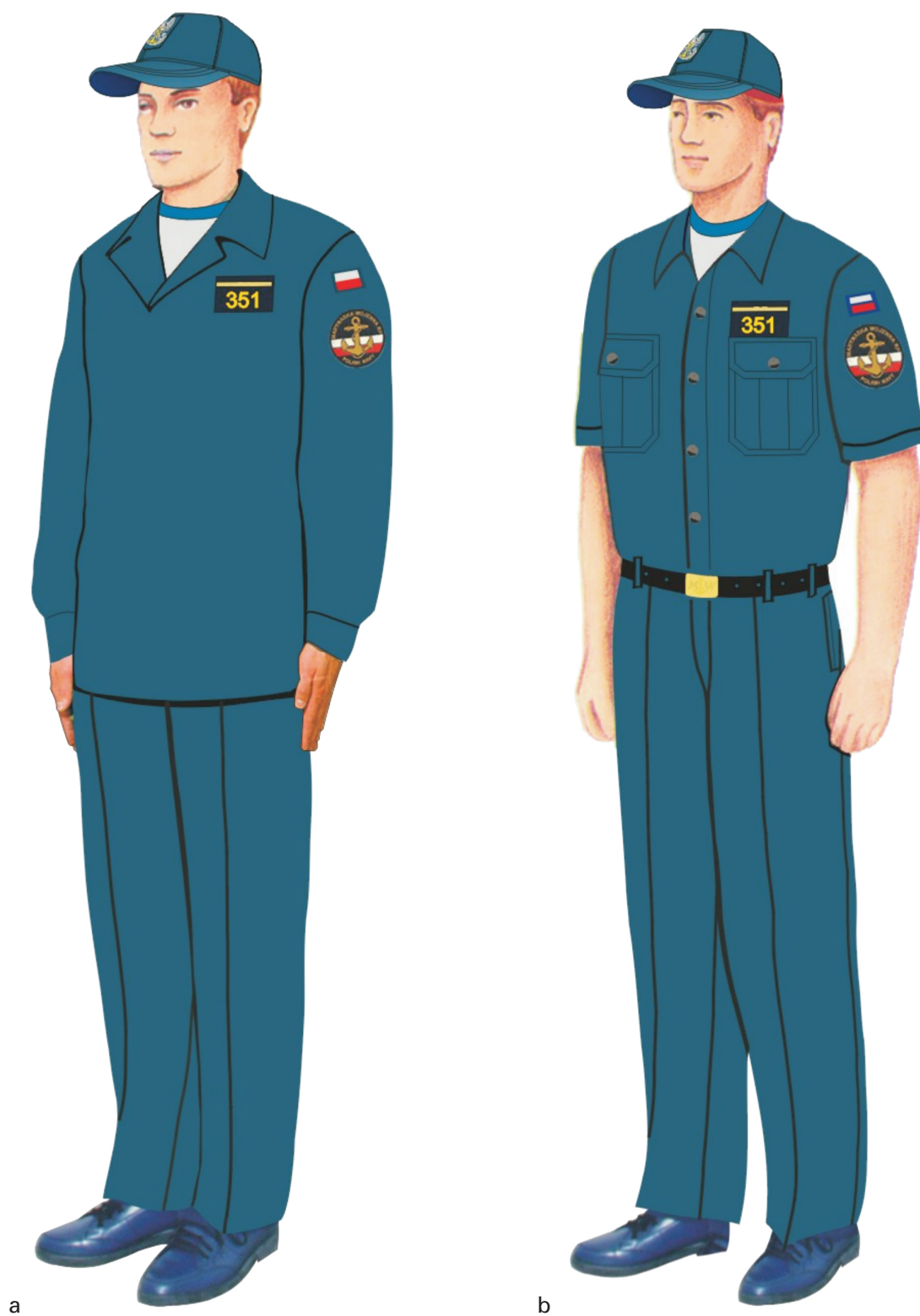
b

Rys. 5. a) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej ŻW z koszulą-bluzą polową i beretem koloru szkarłatnego podczas pełnienia służby patrolowej i konwojowej
b) Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej ŻW z beretem koloru szkarłatnego podczas pełnienia służby patrolowej i konwojowej

Rys. 6. Ubiór służbowy żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej
ŻW z kurtką polową i czapką futrzaną podczas pełnienia służby patrolowej i konwojowej

UBIORY ĆWICZEBNE

Rys. 1. a) Ubiór ćwiczebny żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej z czapką ćwiczebną marynarską
b) Ubiór ćwiczebny żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej z koszulą ćwiczebną marynarską

Rys. 2. Ubiór ćwiczebny żołnierza zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej Marynarki Wojennej z kurtką zimową nieprzemakalną i czapką z dzianiny

UBIORY POLOWE

Rys. 1. Ubiór polowy żołnierza Wojsk Lądowych w czynnej służbie wojskowej z koszulo-bluzą polową i beretem koloru zielonego

Rys. 2. Ubiór polowy żołnierza Wojsk Lądowych w czynnej służbie wojskowej z beretem koloru zielonego

Rys. 3. Ubiór polowy żołnierza Wojsk Lądowych w czynnej służbie wojskowej bez pasa z beretem koloru zielonego

Rys. 4. Ubiór polowy żołnierza Wojsk Lądowych w czynnej służbie wojskowej z kurtką polową i czapką futrzaną

Rys. 5. Ubiór polowy żołnierza Sił Powietrznych w czynnej służbie wojskowej z koszulo-bluzą polową i furażerką polową

Rys. 6. Ubiór polowy żołnierza Sił Powietrznych w czynnej służbie wojskowej z furażerką polową

Rys. 7. Ubiór polowy żołnierza Sił Powietrznych w czynnej służbie wojskowej bez pasa z furażerką polową

Rys. 8. Ubiór polowy żołnierza Sił Powietrznych w czynnej służbie wojskowej z kurtką polową i czapką futrzaną

Rys. 9. Ubiór polowy żołnierza jednostek brzegowych Marynarki Wojennej w czynnej służbie wojskowej z koszulą-bluzą polową i beretem

Rys. 10. Ubiór polowy żołnierza jednostek brzegowych Marynarki Wojennej w czynnej służbie wojskowej z beretem

Rys. 11. Ubiór polowy żołnierza jednostek brzegowych Marynarki Wojennej w czynnej służbie wojskowej bez pasa

Rys. 12. Ubiór polowy żołnierza jednostek brzegowych Marynarki Wojennej w czynnej służbie wojskowej z kurtką polową i czapką futrzaną

UBIORY SPECJALNE

Rys. 1. a) Ubiór czołgisty letni z beretem koloru czarnego
b) Ubiór czołgisty zimowy z czapką futrzaną

Rys. 2. Ubiór personelu technicznego letni z czapką technika lotniczego

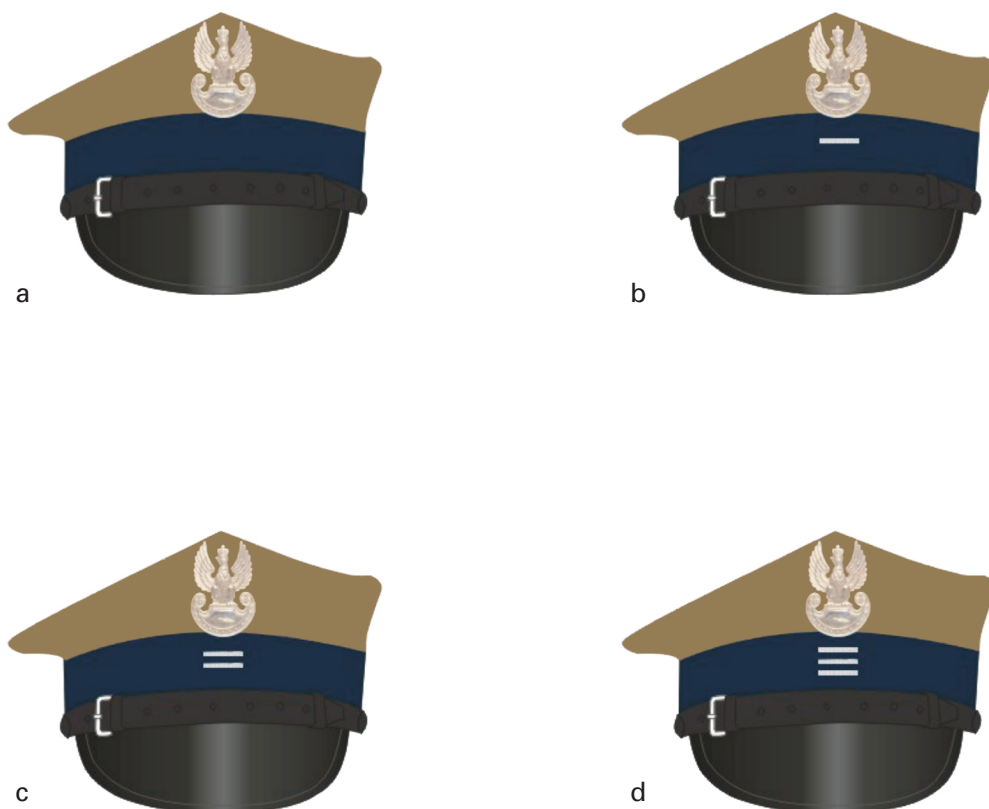
Rys. 3. Ubiór personelu technicznego zimowy z czapką futrzaną

UBIÓR ROBOCZY

Rys. Ubiór roboczy żołnierza w czynnej służbie wojskowej

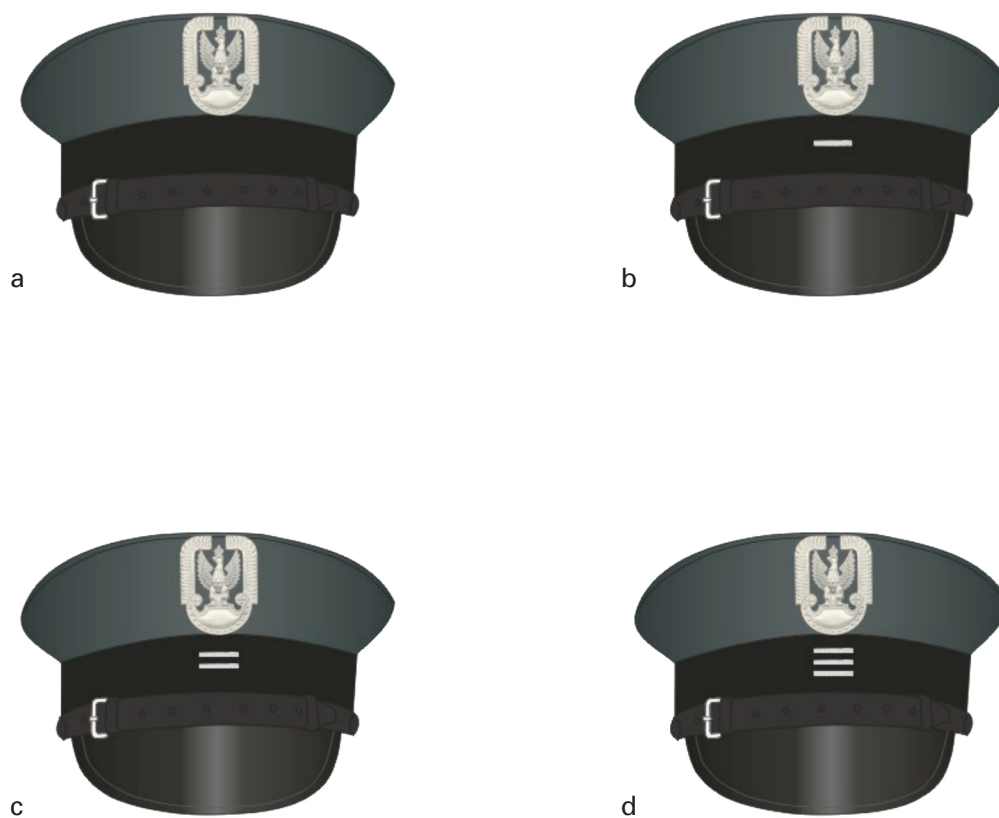
NAKRYCIA GŁOWY

Rys. 1. Sposób rozmieszczenia orłów i oznak stopni wojskowych na czapkach rogatywkach Wojsk Lądowych

a) szeregowy
b) starszy szeregowy

c) kapral
d) starszy kapral

Rys. 2. Sposób rozmieszczenia orłów i oznak stopni wojskowych na czapkach garnizonowych Sił Powietrznych

a) szeregowy

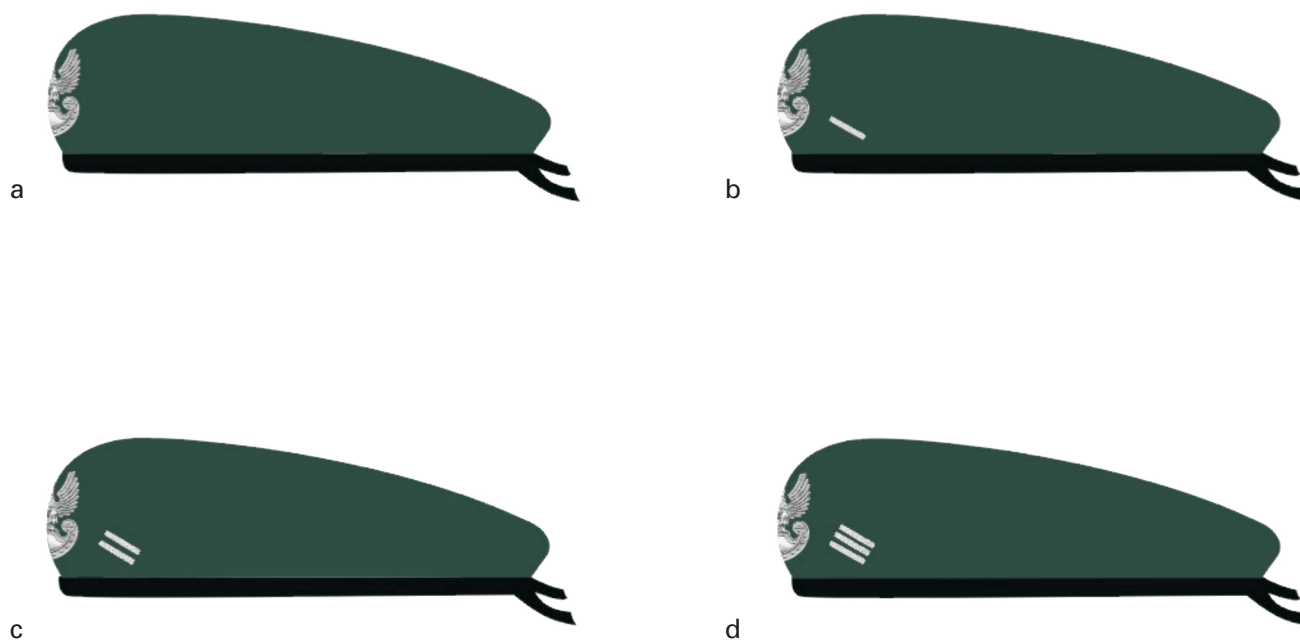
b) starszy szeregowy

c) kapral

d) starszy kapral

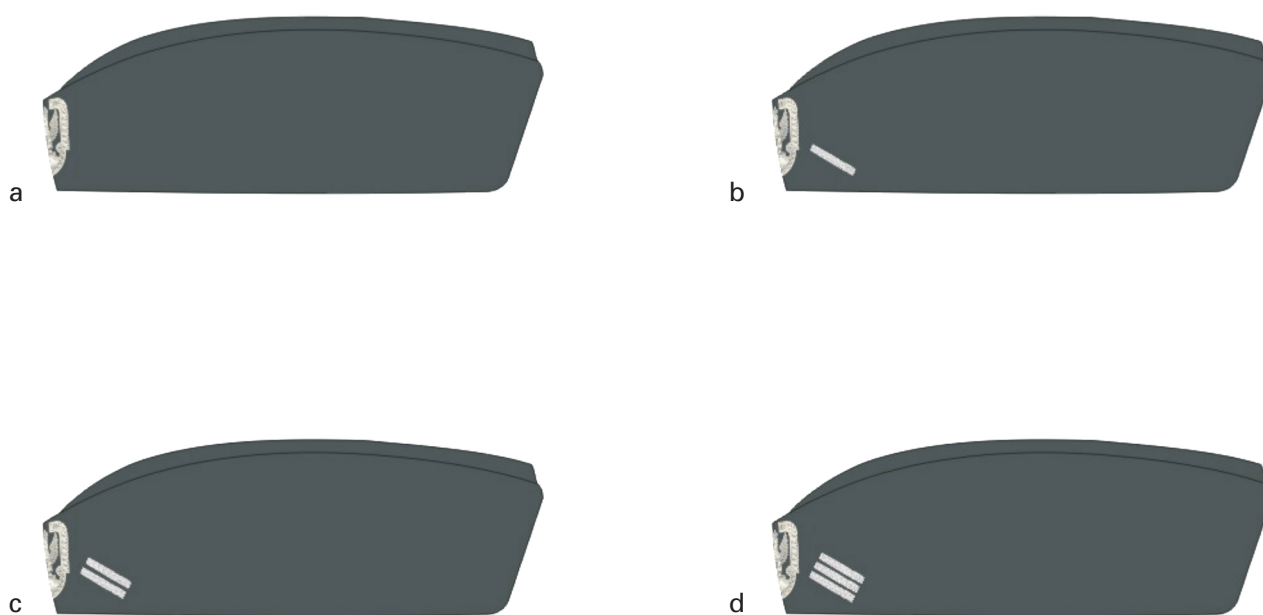
Rys. 3. Sposób rozmieszczenia orła wojskowego i napisu na taśmie otokowej na czapce garnizonowej Marynarki Wojennej

Rys. 4. Sposób rozmieszczenia orłów i oznak stopni wojskowych na beretach Wojsk Lądowych

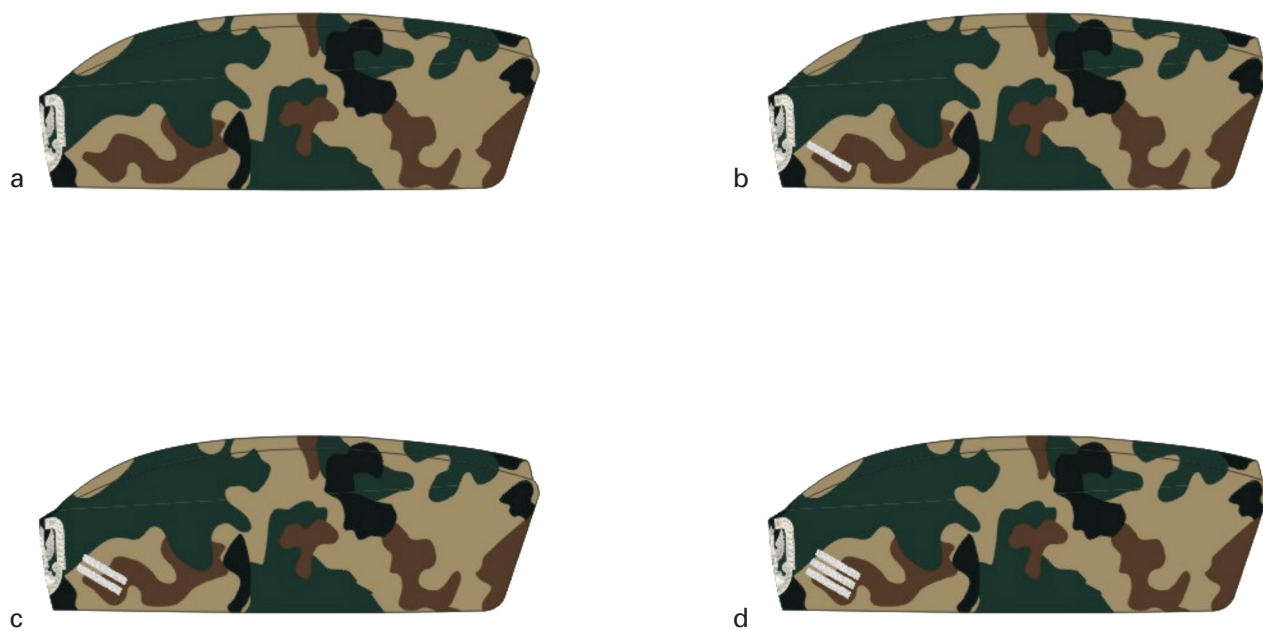
a) szeregowy
b) starszy szeregowy

c) kapral
d) starszy kapral

Rys. 5. Sposób rozmieszczenia orłów i oznak stopni wojskowych na furażerkach Sił Powietrznych

a) szeregowy	c) kapral
b) starszy szeregowy	d) starszy kapral

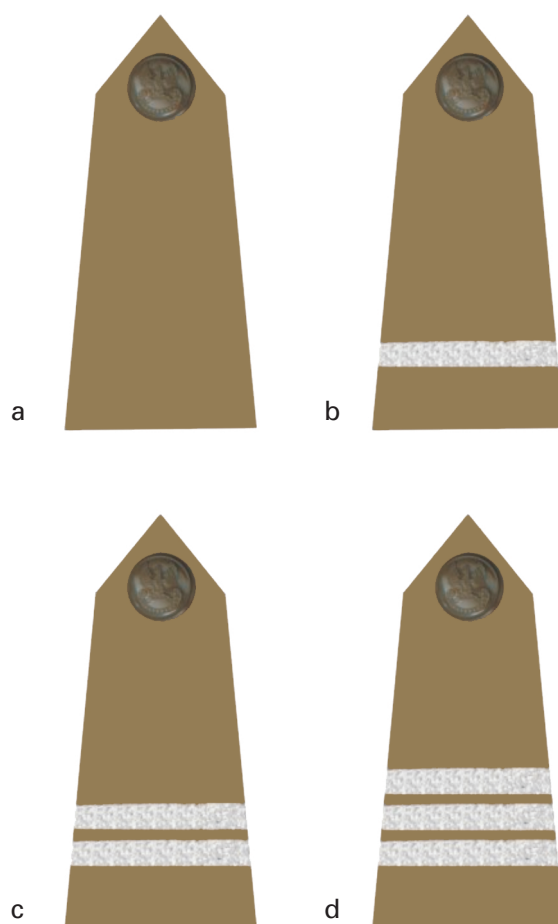

Rys. 6. Sposób rozmieszczenia orłów i oznak stopni wojskowych na furażerkach polowych Sił Powietrznych

a) szeregowy
b) starszy szeregowy

c) kapral
d) starszy kapral

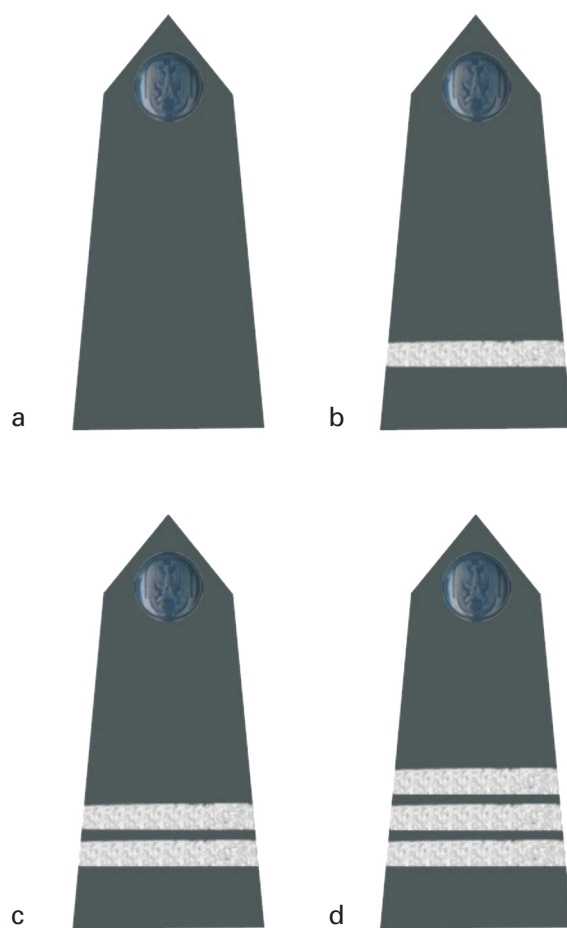
OZNAKI STOPNI WOJSKOWYCH

Rys. 1. Sposób rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Wojsk Lądowych

a) szeregowy
b) starszy szeregowy

c) kapral
d) starszy kapral

Rys. 2. Sposób rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Sił Powietrznych

a) szeregowy
b) starszy szeregowy

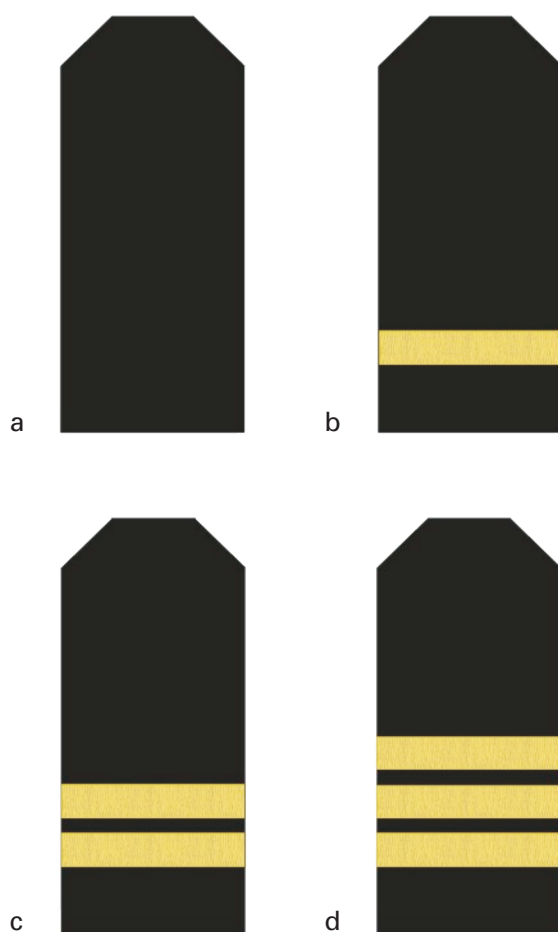
c) kapral
d) starszy kapral

Rys. 3. Sposób rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach ubiorów polowych Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

a) szeregowy
b) starszy szeregowy

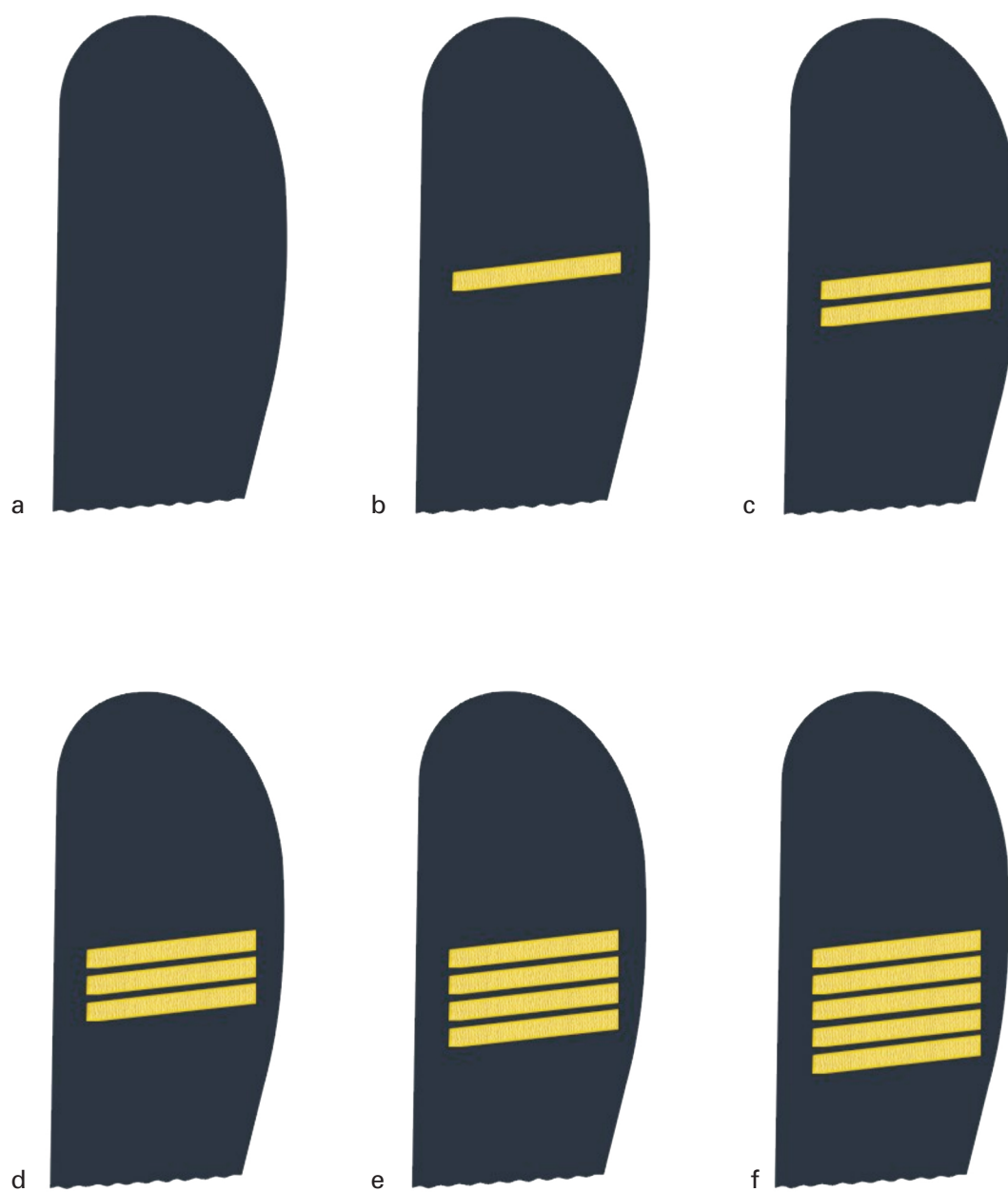
c) kapral
d) starszy kapral

Rys. 4. Sposób rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Marynarki Wojennej

a) marynarz
b) starszy marynarz

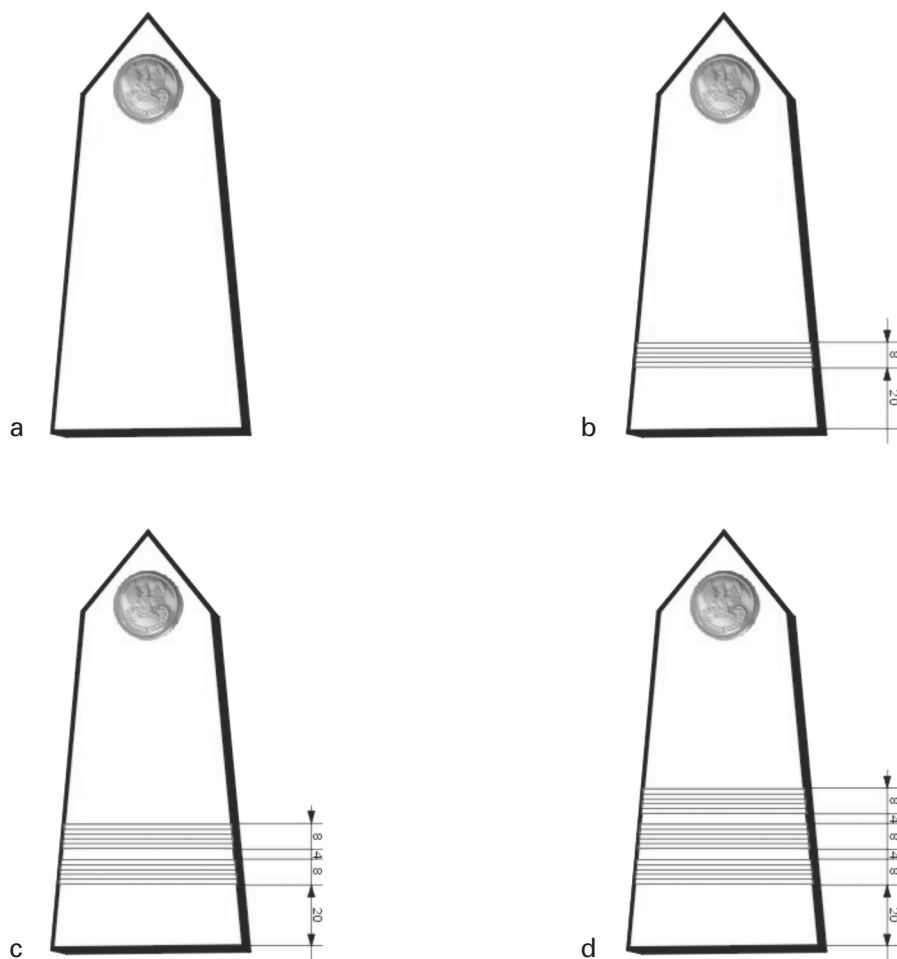
c) mat
d) starszy mat

Rys. 5. Sposób rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na rękawach bluz wyjściowych szeregowych i podoficerów Marynarki Wojennej

a) marynarz
b) starszy marynarz
c) mat

d) starszy mat
e) bosmanmat
f) starszy bosmanmat

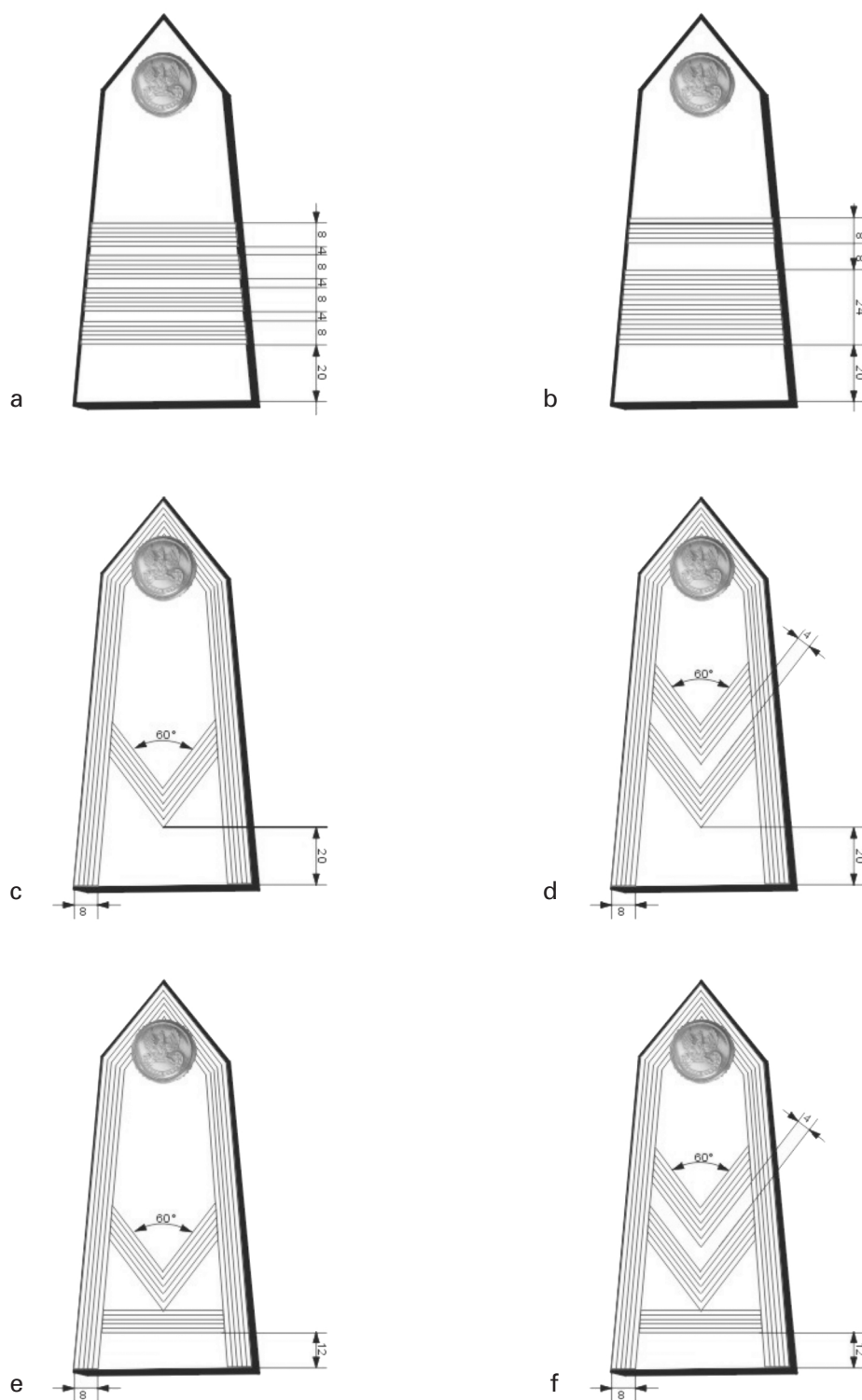
Rys. 6. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

a) szeregowy

c) kapral

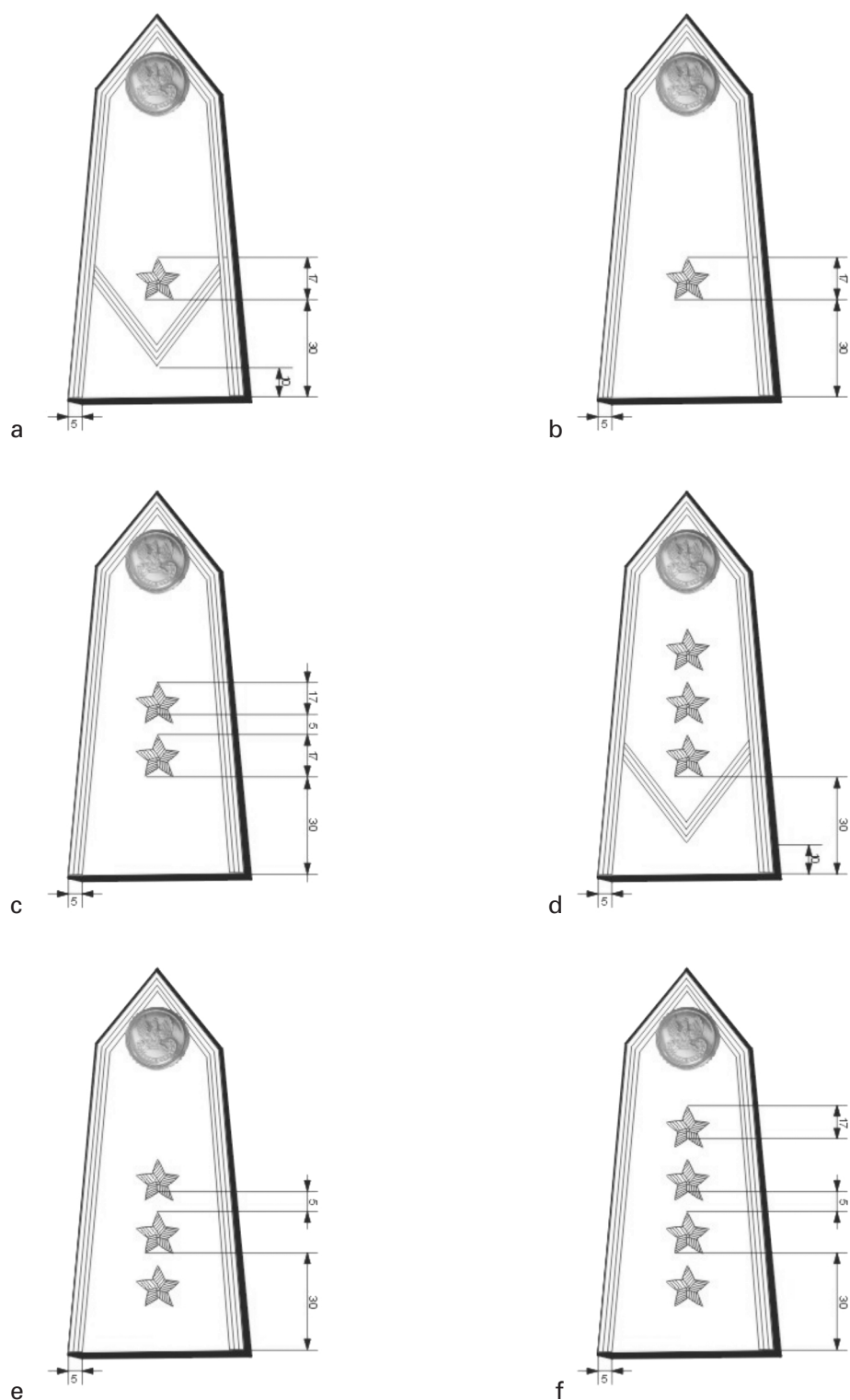
b) starszy szeregowy

d) starszy kapral

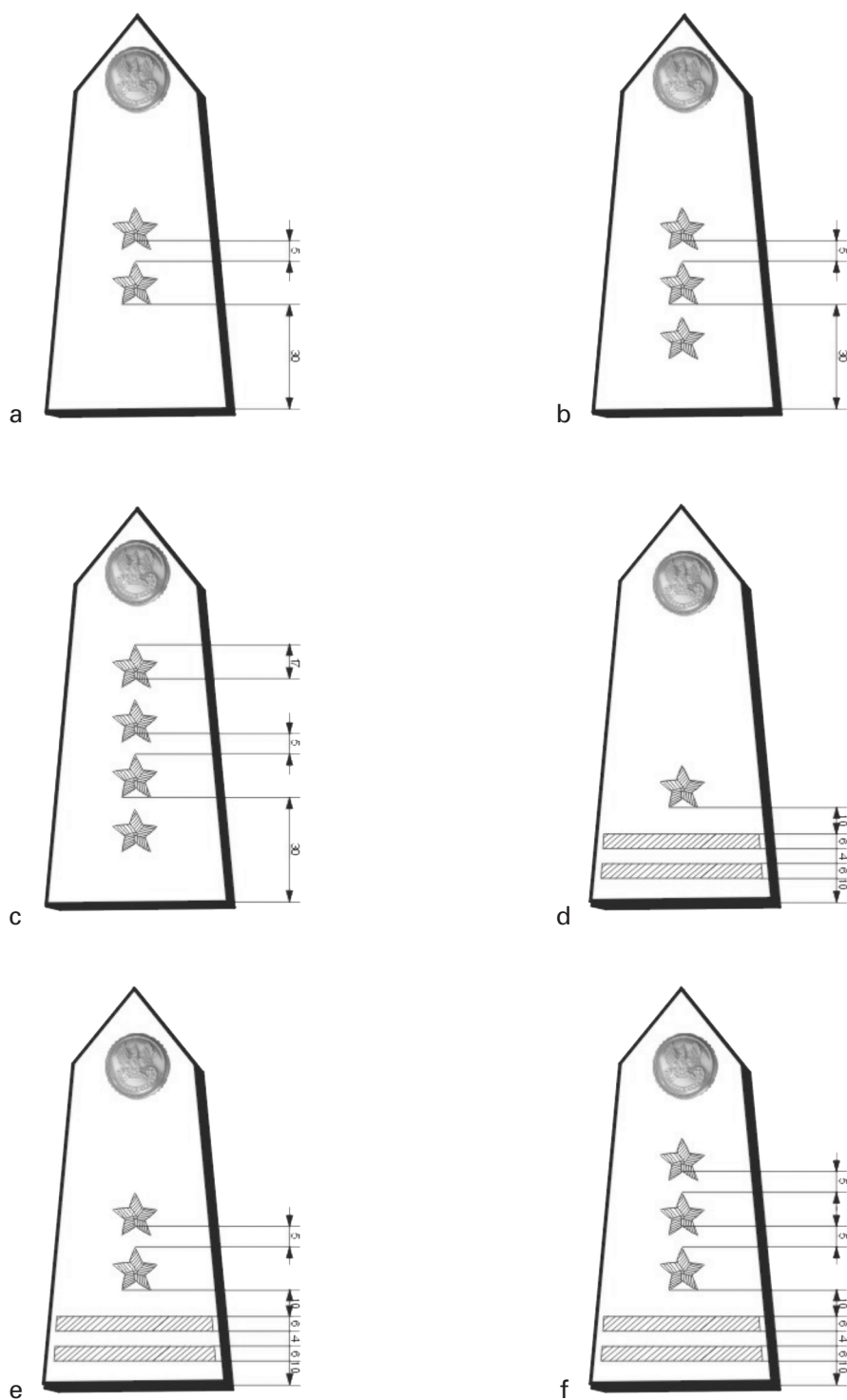
Rys. 7. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

a) plutonowy	d) starszy sierżant
b) starszy plutonowy	e) sierżant sztabowy
c) sierżant	f) starszy sierżant sztabowy

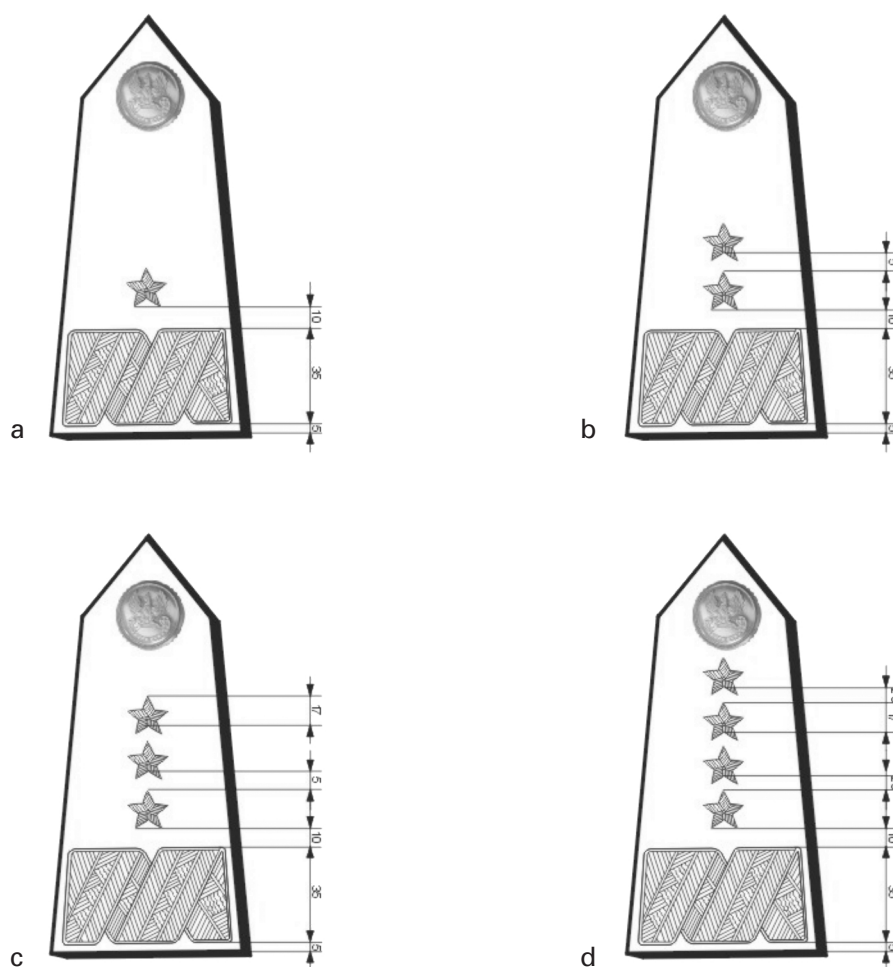
Rys. 8. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

a) młodszy chorąży	d) młodszy chorąży sztabowy
b) chorąży	e) chorąży sztabowy
c) starszy chorąży	f) starszy chorąży sztabowy

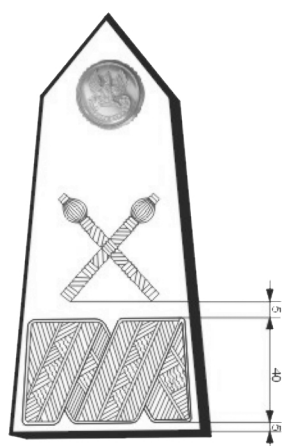
Rys. 9. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

a) podporucznik	d) major
b) porucznik	e) podpułkownik
c) kapitan	f) pułkownik

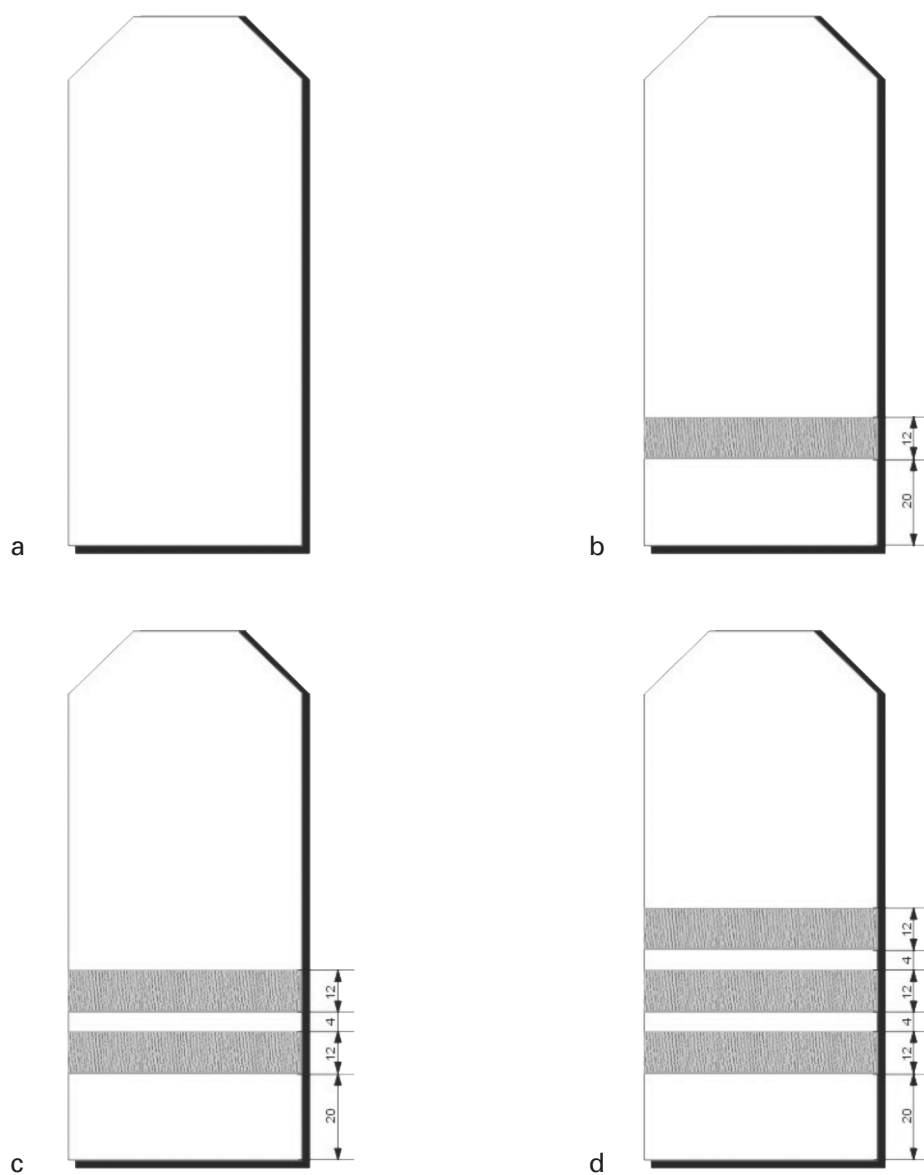

Rys. 10. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

a) generał brygady	c) generał broni
b) generał dywizji	d) generał

Rys. 11. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych Marszałka Polski na naramiennikach mundurów Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

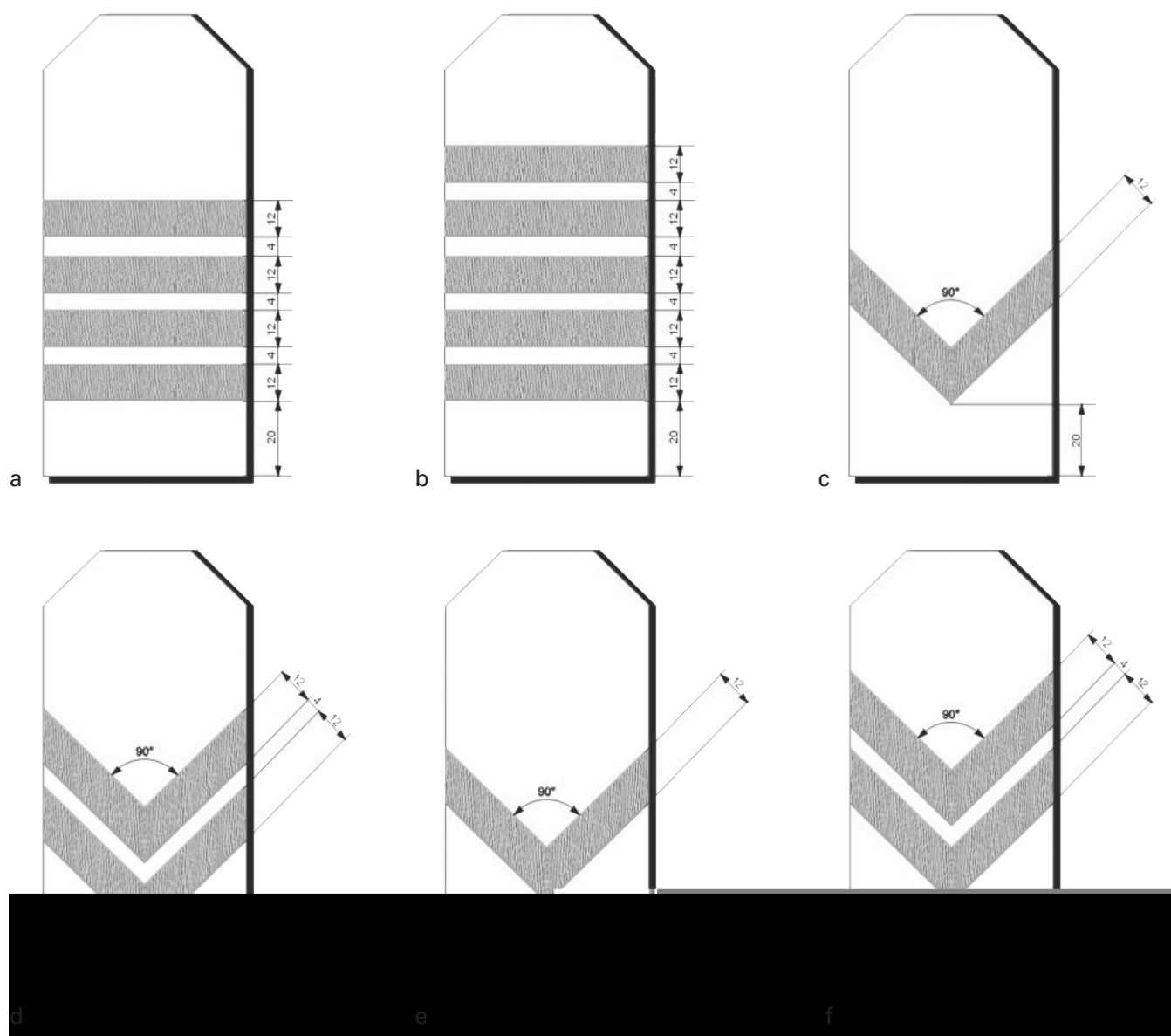
Rys. 12. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Marynarki Wojennej

a) marynarz

c) mat

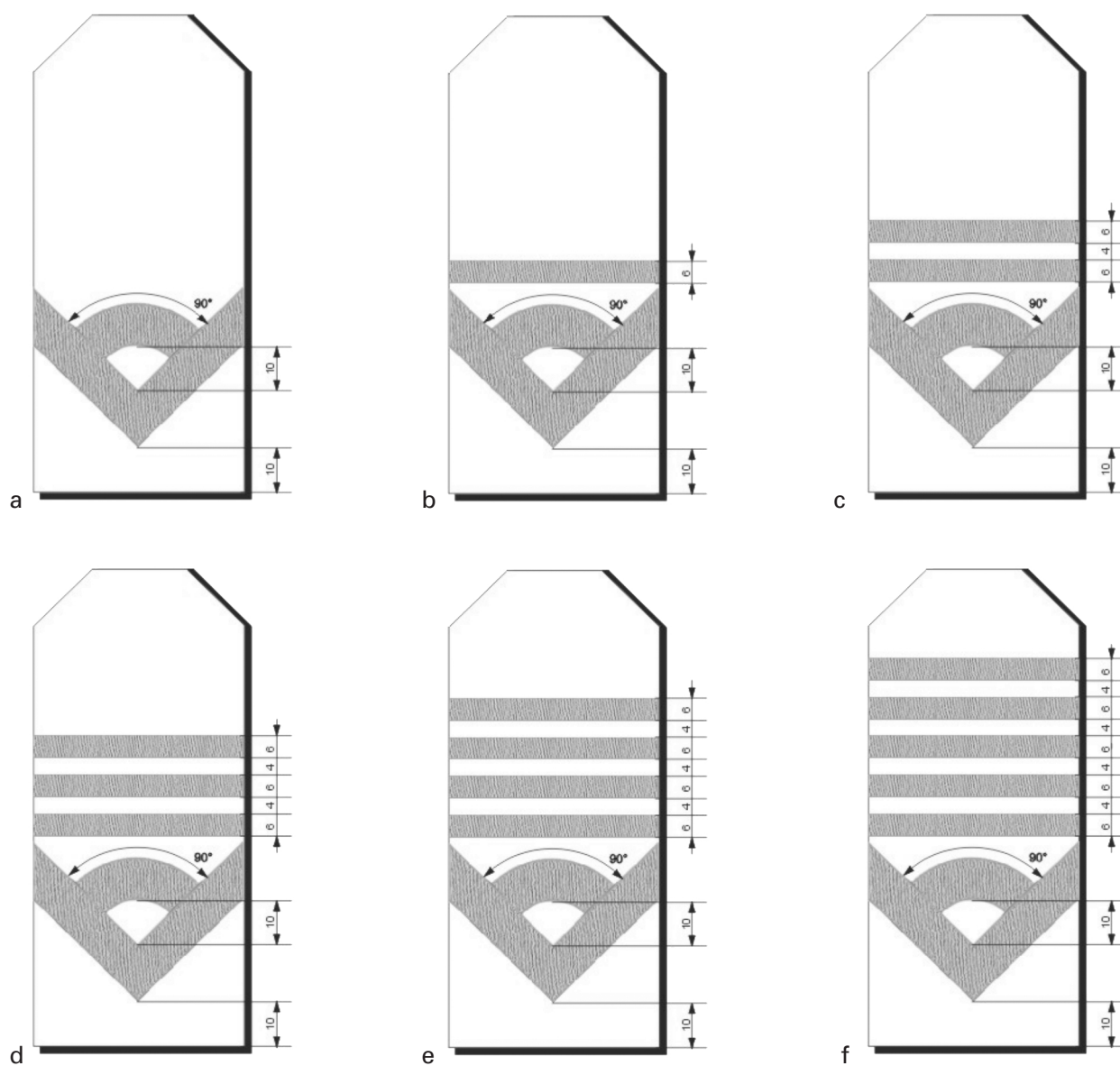
b) starszy marynarz

d) starszy mat

Rys. 13. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Marynarki Wojennej

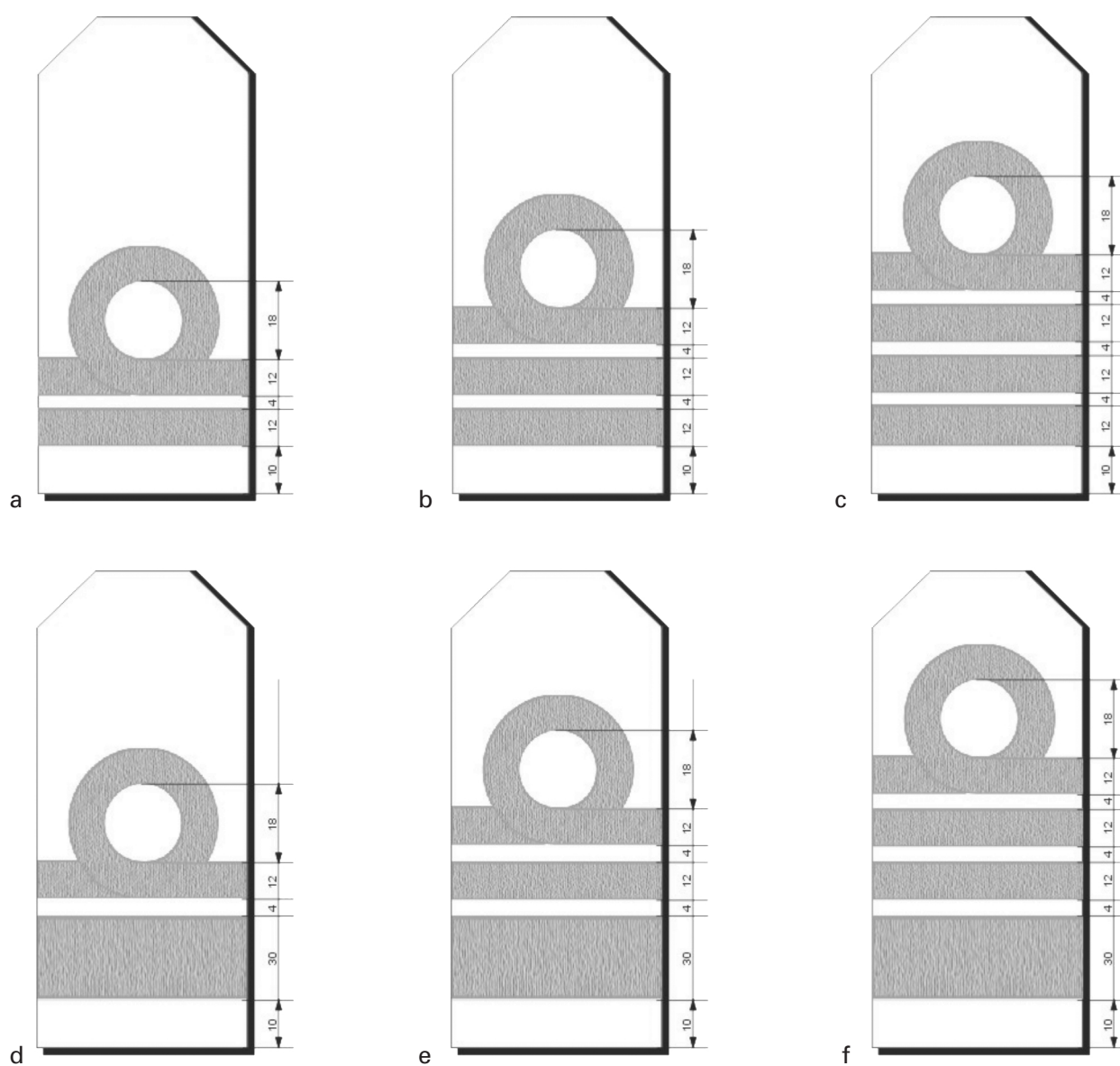
a) bosmanmat	d) starszy bosman
b) starszy bosmanmat	e) bosman sztabowy
c) bosman	f) starszy bosman sztabowy

Rys. 14. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Marynarki Wojennej

- a) młodszy chorąży marynarki
- b) chorąży marynarki
- c) starszy chorąży marynarki

- d) młodszy chorąży sztabowy marynarki
- e) chorąży sztabowy marynarki
- f) starszy chorąży sztabowy marynarki

Rys. 15. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Marynarki Wojennej

a) podporucznik marynarki

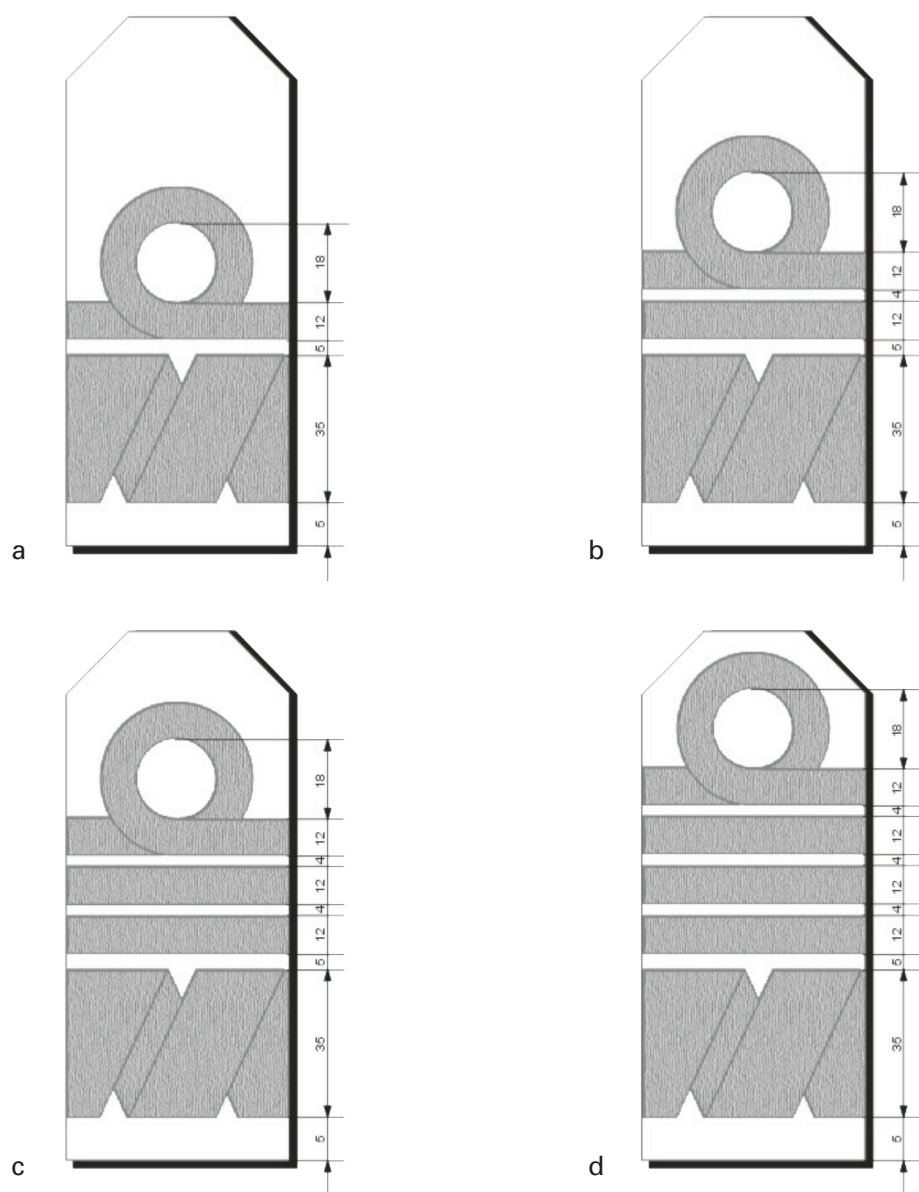
d) komandor podporucznik

b) porucznik marynarki

e) komandor porucznik

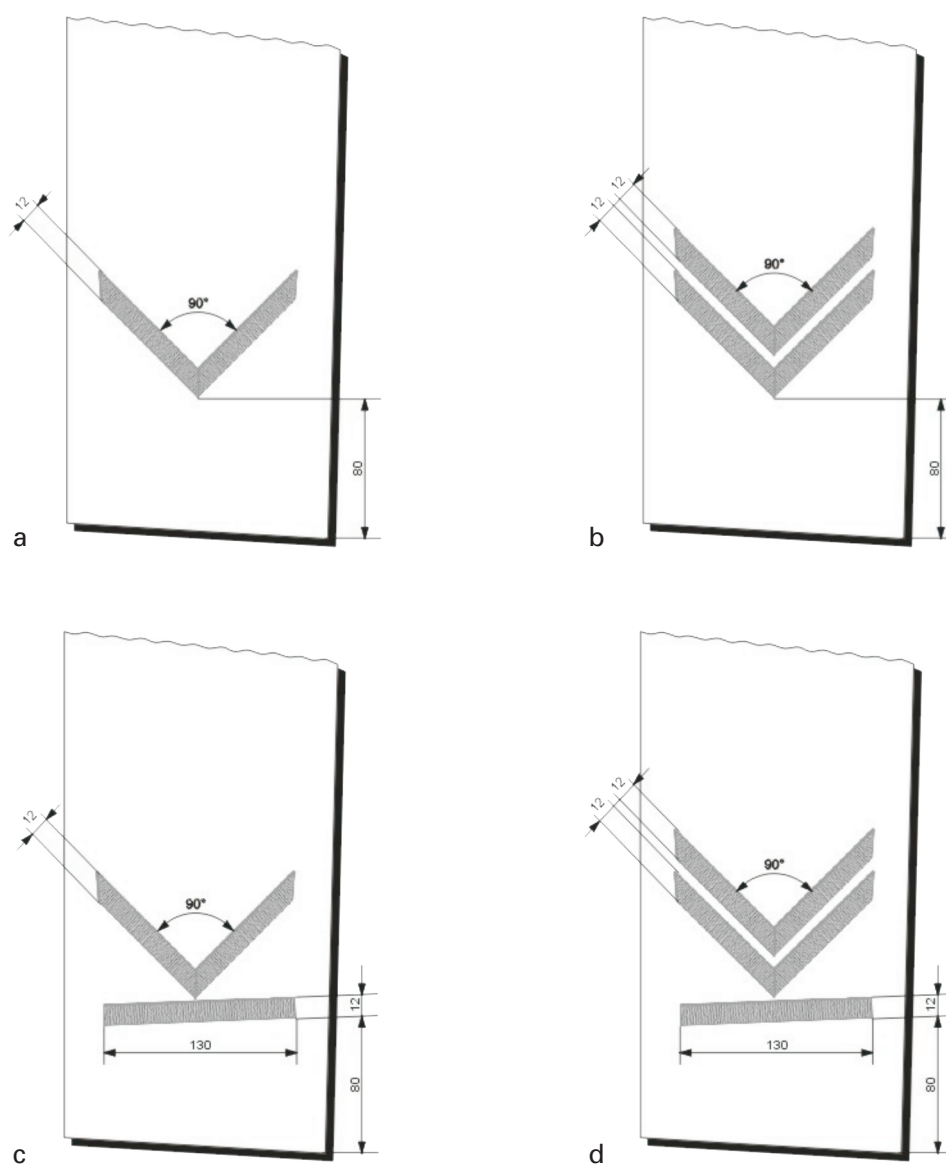
c) kapitan marynarki

f) komandor

Rys. 16. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na naramiennikach mundurów Marynarki Wojennej

a) konradmirat	c) admiral floty
b) wiceadmirat	d) admiral

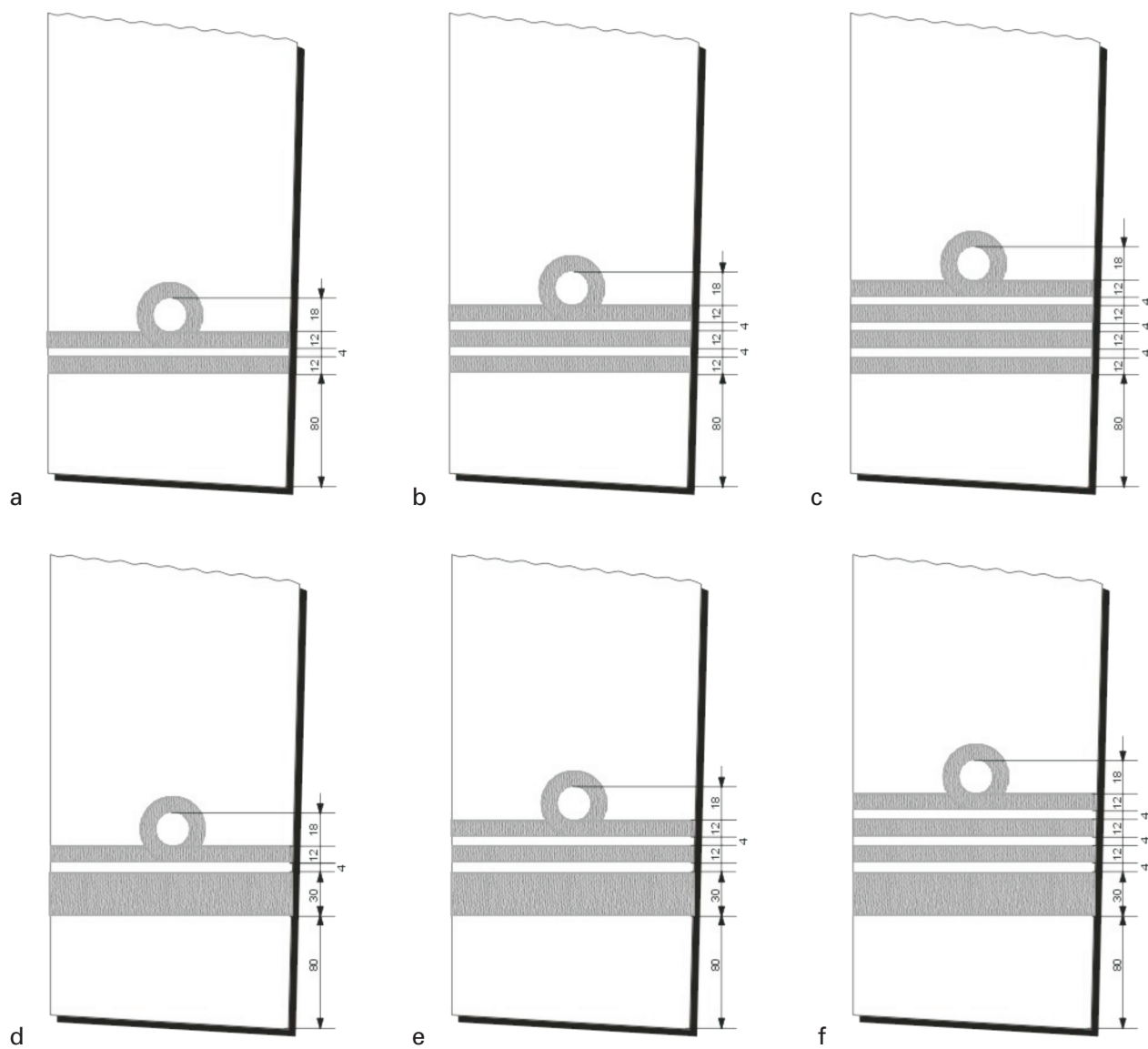
Rys. 17. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na rękawach mundurów Marynarki Wojennej

a) bosman

c) bosman sztabowy

b) starszy bosman

d) starszy bosman sztabowy

Rys. 19. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na rękawach mundurów Marynarki Wojennej

a) podporucznik marynarki

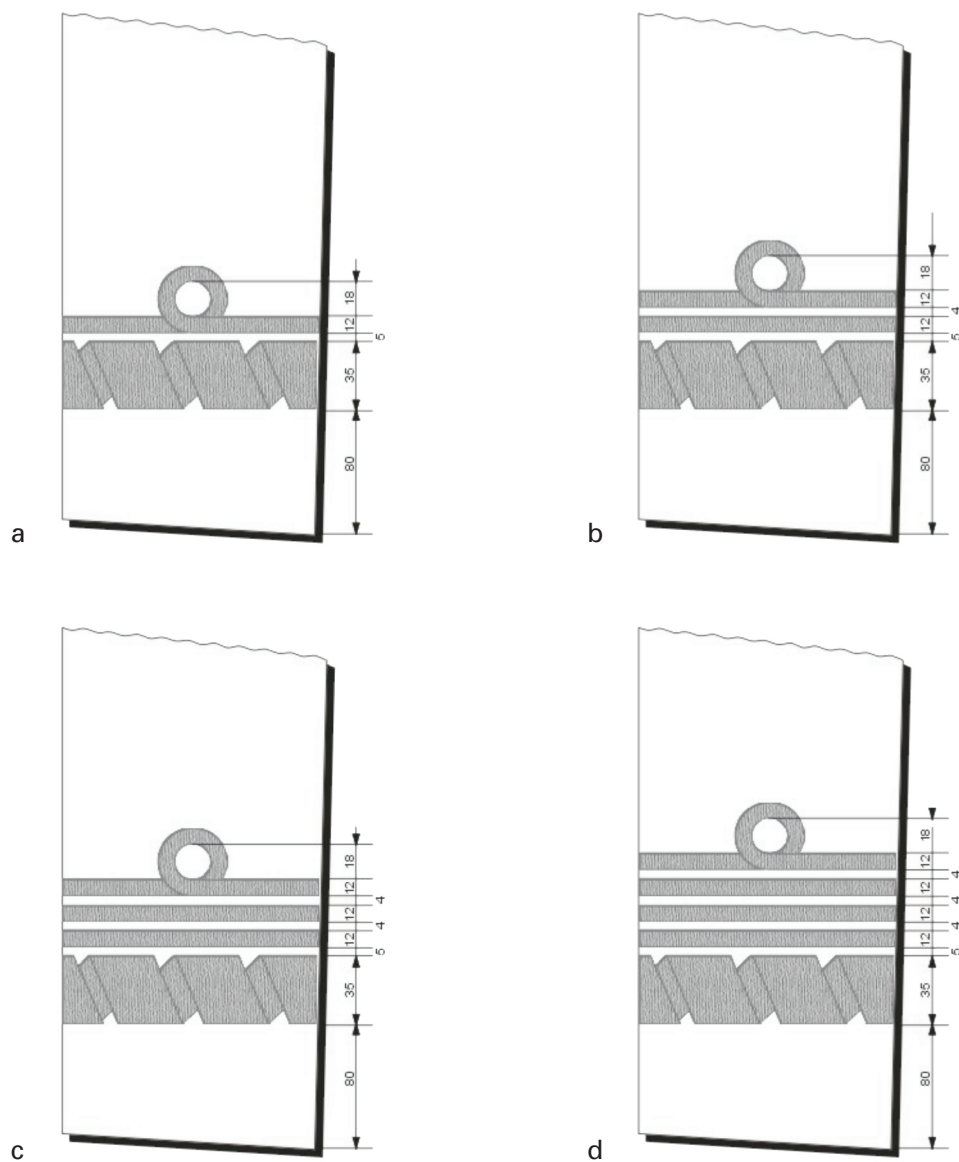
d) komandor podporucznik

b) porucznik marynarki

e) komandor porucznik

c) kapitan marynarki

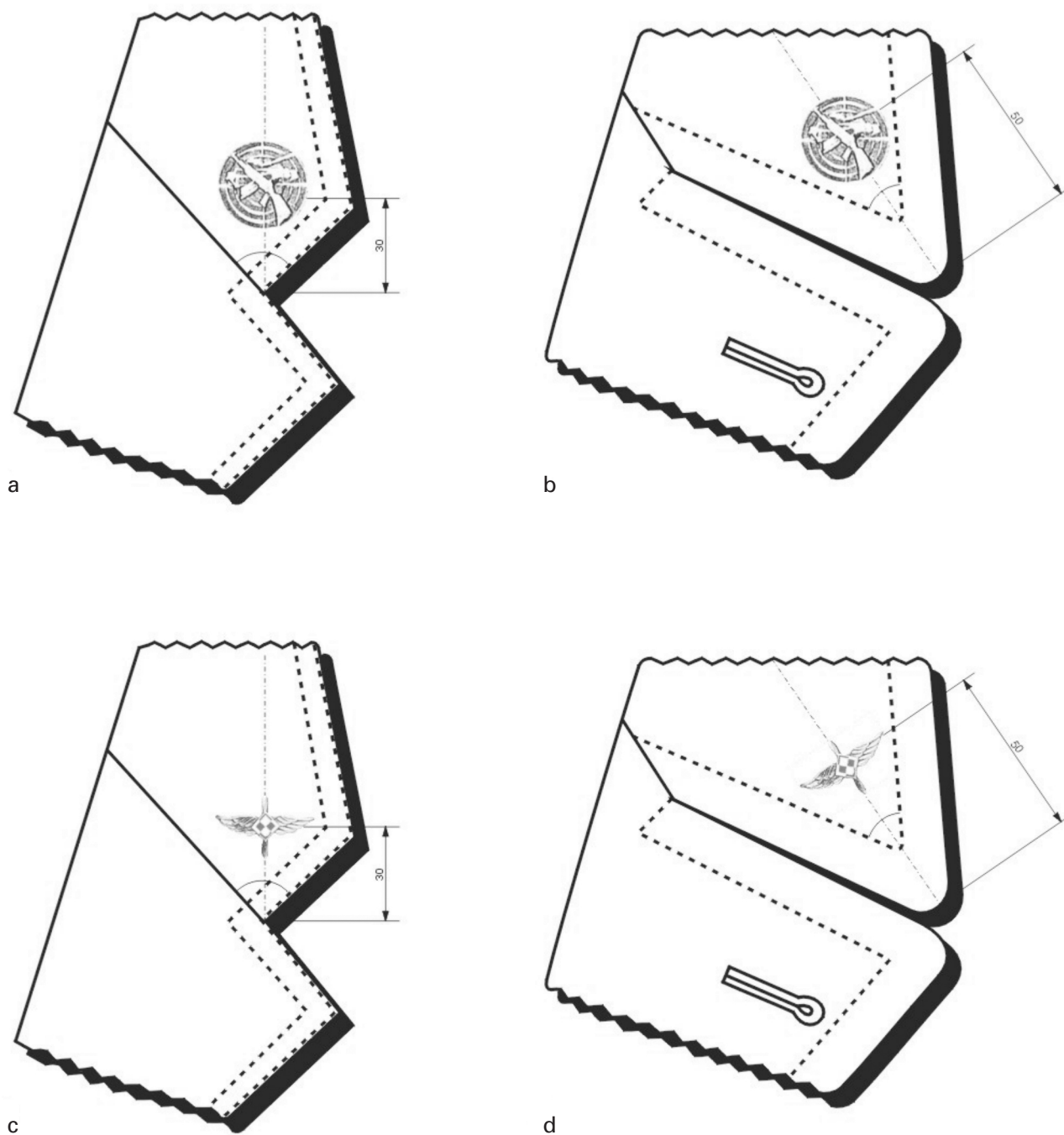
f) komandor

Rys. 20. Wzór rozmieszczenia oznak stopni wojskowych na rękawach mundurów Marynarki Wojennej

- a) kontradmirał
- b) wiceadmirał
- c) admirał floty
- d) admirał

OZNAKI KORPUSÓW OSOBOWYCH

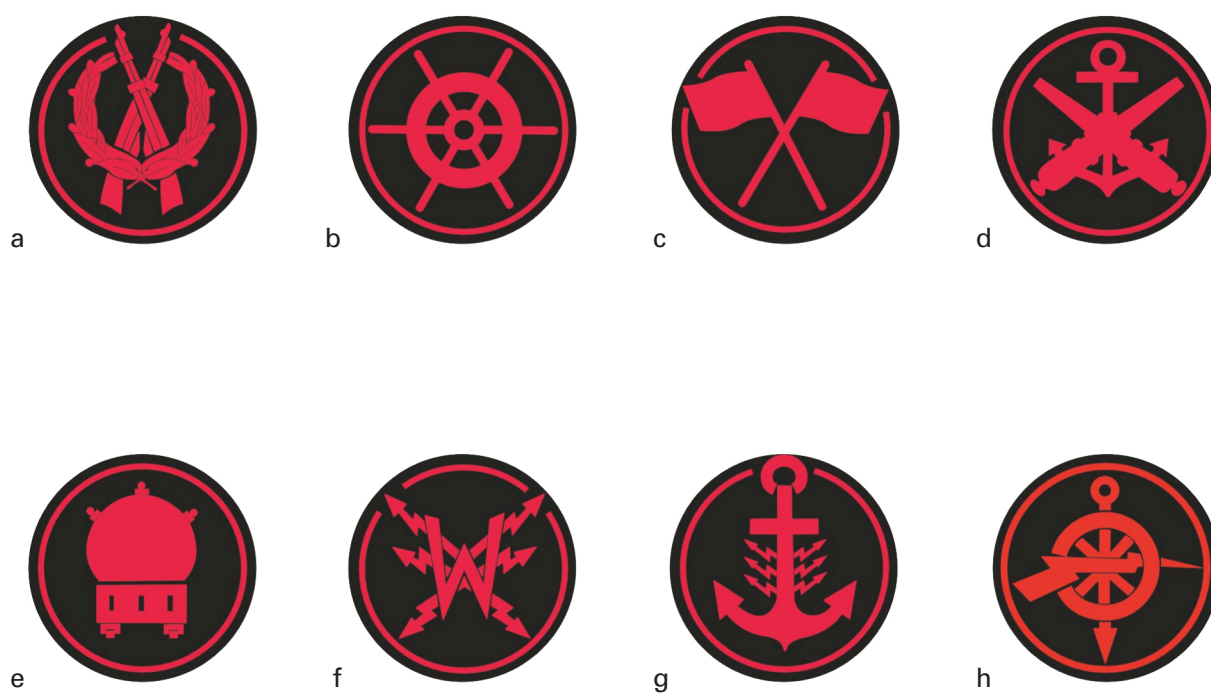

Rys. Wzór rozmieszczenia oznak korpusów osobowych

a), c) na kołnierzach kurtek wyjściowych Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

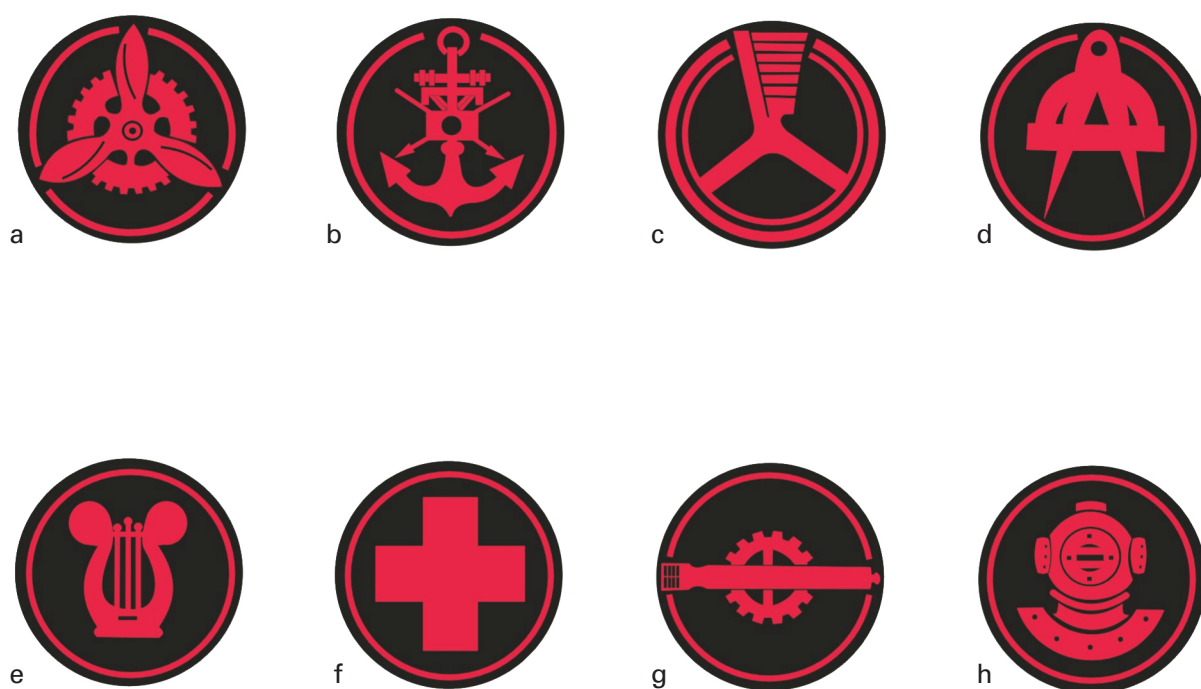
b), d) na kołnierzach płaszczy sukiennych Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych

OZNAKI SPECJALISTÓW WOJSKOWYCH

Rys. 1. Wzory oznak specjalistów wojskowych

- a) strzelec
- b) sternik
- c) sygnalista
- d) artylerzysta okrętowy
- e) miner
- f) operator radiolokacji
- g) radiotelegrafista
- h) hydroakustyk

Rys. 2. Wzory oznak specjalistów wojskowych

- a) motorzysty-drenażysty
- b) telefonisty-telegrafisty
- c) kierowcy samochodowy
- d) miernik
- e) orkiestrant
- f) sanitariusz
- g) torpedysta
- h) nurek

Rys. 3. Wzory oznak specjalistów wojskowych

- a) administracja
- b) służba zdrowia
- c) artylerzysta nadbrzeżny
- d) chemik
- e) służba topograficzna
- f) służba zakwaterowania i budownictwa wojskowego
- g) mechanik lotniczy
- h) elektryk

Rys. 4. Wzory oznak specjalistów wojskowych

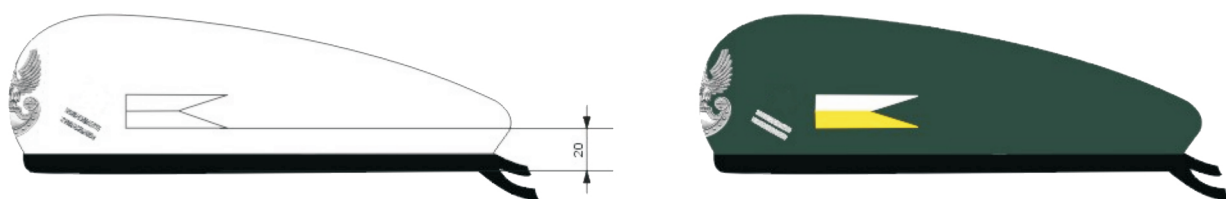
- a) strażak
- b) służba kwatermistrzowska
- c) pokładowy
- d) mechanik uzbrojenia lotniczego
- e) saper
- f) kulturalno-oświatowy
- g) klasa mistrzowska
- h) klasa pierwsza
- i) klasa druga
- j) klasa trzecia

OZNAKI PRZYNALEŻNOŚCI PAŃSTWOWEJ I ROZPOZNAWCZE

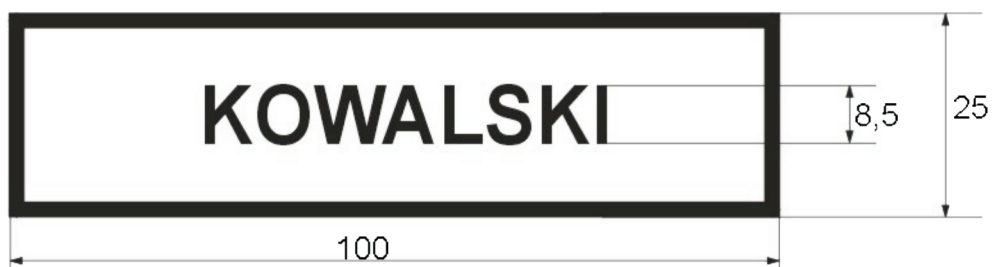
Rys. 1. Wzór rozmieszczenia oznak przynależności państwowej i rozpoznawczych

- a) oznaka przynależności państwowej — godło Rzeczypospolitej Polskiej na rękawie kurtki mundurowej
- b) oznaka przynależności państwowej — flaga Rzeczypospolitej Polskiej na rękawie bluzy polowej
- c) oznaka rozpoznawcza na rękawie bluzy polowej
- d) oznaka rozpoznawcza na rękawie kurtki mundurowej

Rys. 2. Wzór rozmieszczenia proporczyka na berecie

OZNAKI IDENTYFIKACYJNE

a

b

Rys. Wzór oznaki identyfikacyjnej z nazwiskiem do ubioru:

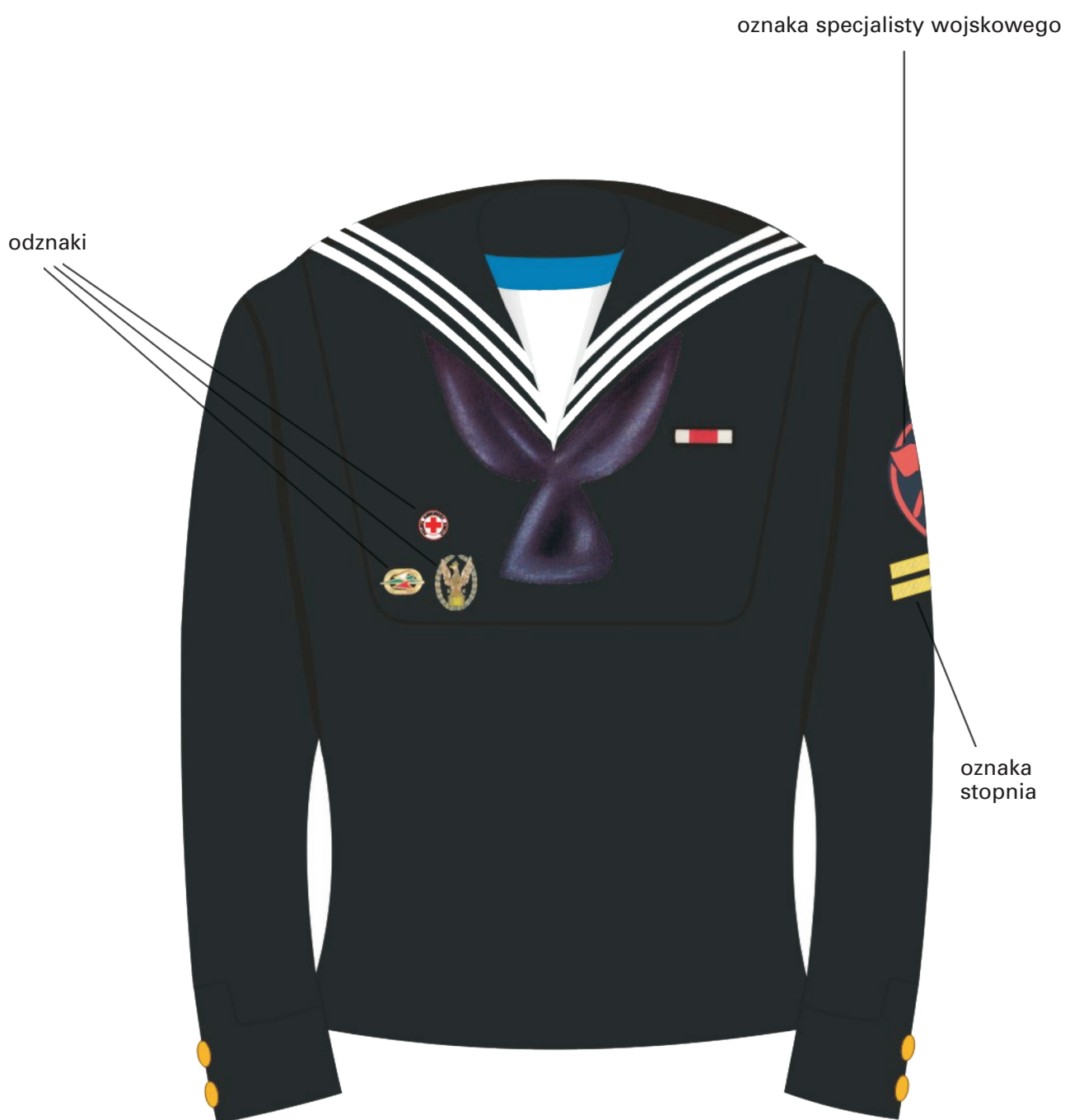
a) polowego wzór 93

b) polowego w kamuflażu pustynnym

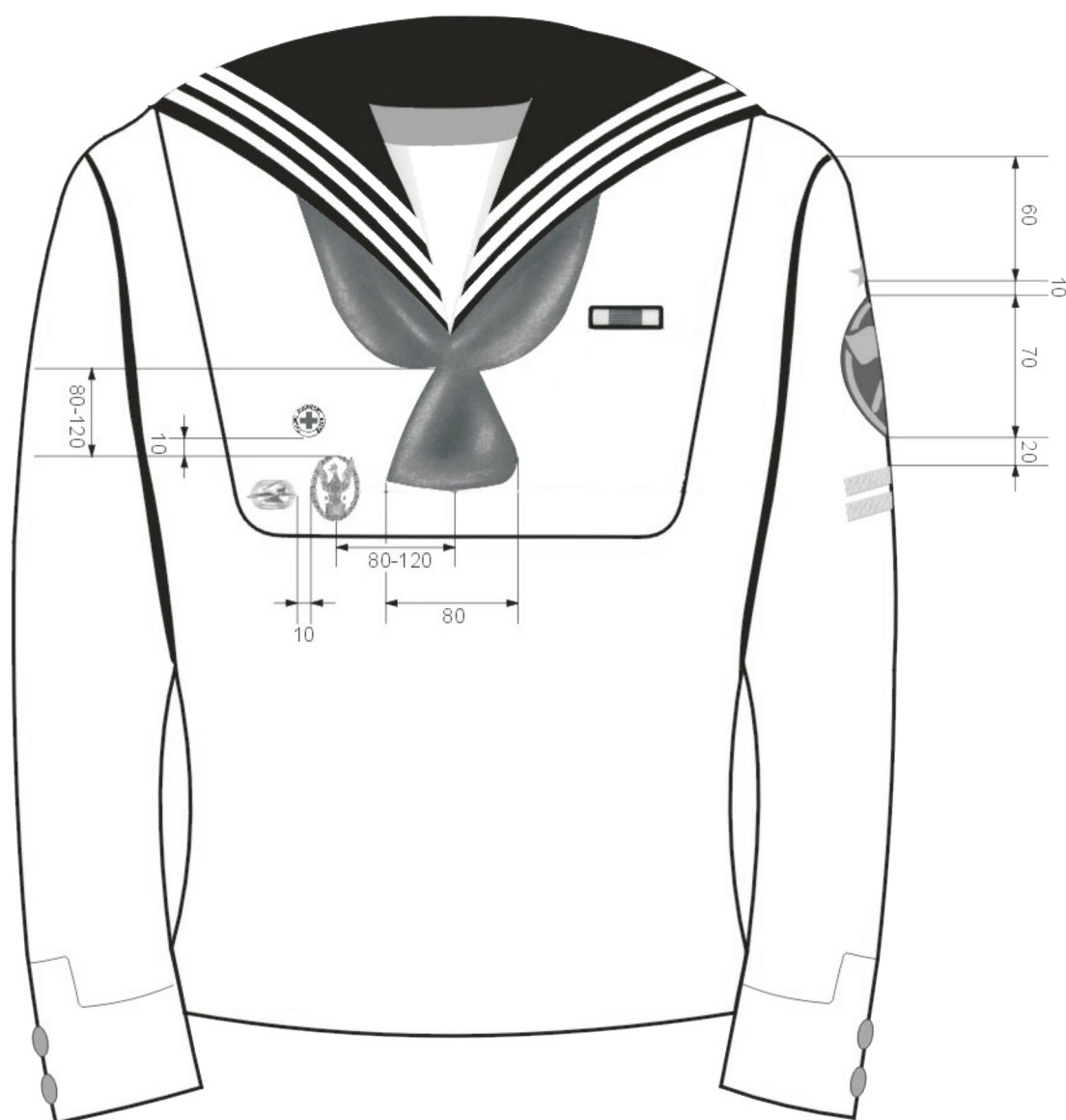
OZNAKI I ODZNAKI WOJSKOWE

Rys. 1. Sposób rozmieszczenia i noszenia oznak i odznak wojskowych na bluzie polowej

Rys. 2. Sposób rozmieszczenia oznak i odznak na bluzie wyjściowej marynarskiej

Rys. 3. Wzór rozmieszczenia odznak i oznak na bluzie wyjściowej marynarskiej

SPOSÓB NOSZENIA UZBROJENIA

Rys. 1. Sposoby noszenia broni długiej

- a) „przez pierś” z kolbą drewnianą
- b) „przez plecy” z kolbą drewnianą
- c) „na pas” z kolbą drewnianą

- d) „przez pierś” z kolbą składaną
- e) „przez plecy” z kolbą składaną
- f) „na pas” z kolbą składaną

Rys. 2. Sposoby noszenia broni długiej
a) „przez kark” z kolbą drewnianą
b) „przez kark” z kolbą składaną

Rys. 3. Sposób noszenia broni krótkiej